N°. 8. Donderdag 22 Februari 1923. 23ste Jaargang.
Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Bericht.

Het ten vorige jare door middel van dit blad ingezameld bedrag van *f* 80.— ten behoeve van de werkloozen in Indië, is door tusschenkomst van onzen Hoofdvertegenwoordiger aldaar afgedragen onderscheidenlijk aan de Vereeniging tot steun van werkzoekenden te Soerabaia *f* 40.— en aan het Malaise-Comité te Semarang, eveneens *f* 40.—.

Doel en Streven der Ver. „Oost en West".

Opgericht den 3den Mei 1899.

De Vereeniging „Oost en West" beoogt het voortdurend versterken van den vriendschapsband tusschen Nederland en Oost- en West-Indië; het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen en wel die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

De vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië;
2. het steunen van alles, wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid en huisvlijt;
3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun opvoeding en onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft, en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;
4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen en zoo voorts, aan naar Oost- of West-Indië vertrekkende of vandaar aangekomen personen;
5. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;
6. het samenwerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging „Oost en West";
7. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De vereeniging werkt door:

a. het uitgeven van het „Koloniaal Weekblad", dat als Orgaan der Vereeniging wenscht te zijn een betrouwbaar raadsman, ook door zijn advertenties, voor allen, die gaan naar of komen uit, dan wel hier te lande belangstellen in de Indiërs, Nederlanders als Indonesiërs. Het is ook een vertolker van de in de Indië heerschende gevoelens en verwachtingen, verband houdende met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied, een overzicht gevend van de geschriften handelend over Indië, vreemde en verre landen. Het blad ligt ter lezing en raadpleging op de leestafels der mailbooten, der voornaamste societeiten, hotels, café's en leeszalen.

Een juist begrip van onze nationale beteekenis vordert kennis van de Indiën als zoodanig en van hun veelzijdig verband met het Rijksgebied.

b. het uitgeven van een serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over: Staats- en Particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten;

c. eene leeszaal in het Gebouw Heulstraat 17, geopend van 10 uur voorm. tot 4.30 nam., waar ter raadpleging, lezing en inzage liggen de voornaamste Oost- en West-Indische week- en dagbladen en tijdschriften, periodieken en werkjes op koloniaal gebied;

d. eene Commissie tot bevordering der Nederlandsch-Oost-Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt. In „Boeatan", Heulstraat 19, vindt men eene permanente tentoonstelling met verkoop van Indische voortbrengselen op dat gebied. Geopend van 10 uur v.m. tot 6 uur nam. Tel. Haag, no. 4695;

e. eene Studie-Commissie, de leiding hebbende in het „Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden", en in verbinding staande met de van Gouvernementswege te Batavia ingestelde:

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

„Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland." Alle mogelijke inlichtingen betreffende steun aan studeerenden worden verstrekt door den Heer G. J. Oudemans, Chef van het Bureau: Toezicht voor Studeerenden, Ministerie van Koloniën, en den gedelegeerde der commissie, den Heer J. G. Hietink, Directeur van het Tehuis voor Indische Studenten, Prins Mauritsplein 23, Den Haag;

f. eene Commissie voor West-Indië, voor West-Indische aangelegenheden op maatschappelijk en economisch gebied;

g. eene Propaganda-Commissie, ten doel hebbende: de belangstelling in de koloniën te bevorderen door het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, het medewerken aan Jaarbeurzen en toetreding tot het lidmaatschap „Oost en West" aan te moedigen;

h. een Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken;

i. een Tehuis voor Indische Studeerenden van alle landaarden te 's-Gravenhage, Prins Mauritsplein 23. Directeur de Heer J. G. Hietink;

j. een Tehuis voor Nederlandsch-Indische bedienden „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, te 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen, hulp en raad kunnen vinden. Directeur de Heer F. de Munnik, Tel. Scheveningen no. 248;

k. een Informatie-Bureau, ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende *op elk gebied* aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. no. 4519. Bureau-uren 10 tot 12 voorm. en 2.30 tot 4 nam.

De Vereeniging werkt samen met de „Centrale Nationale Commissie" en het „Centraal Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" en is lid van het „Algemeen Nederlandsch Verbond" en van het „Koloniaal Onderwijs Congres".

Afdeelingen der Vereeniging zijn gevestigd te Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

De Regeering erkent „Oost en West" als: „eene instelling van algemeen nut", op grond van het onbaatzuchtig streven om in 't belang van Moederland en de Indiën, moeilijkheden en bezwaren, voortspruitende uit onbekendheid met toestanden in ons ver-afgelegen gebied, op te heffen en aan hen die zich aldaar een toekomst willen scheppen, in alle opzichten de behulpzame hand te bieden.

OPROEP.

Het *koloniaal* belang is een *algemeen Nederlandsch* belang! was het woord van den stichter van „Oost en West", van wijlen den kolonel van Zuylen. Dat belang wordt in *alle* opzichten gediend door de Vereeniging „Oost en West". Om haar doel te bereiken, heeft deze Vereeniging moreelen en materieelen steun noodig. Daarom treedt toe als lid of begunstiger van „Oost en West", het eerste tegen eene bijdrage van *ten minste* ƒ 5.— 's jaars, waarvoor men gratis het Koloniaal Weekblad ontvangt, het tweede tegen eene jaarlijksche bijdrage van ten minste ƒ 1.— als uiting van sympathie met het streven.

De Vereeniging „Oost en West" kan slechts met macht en kracht werken, als velen, zéér velen, als leden en begunstigers achter haar staan.

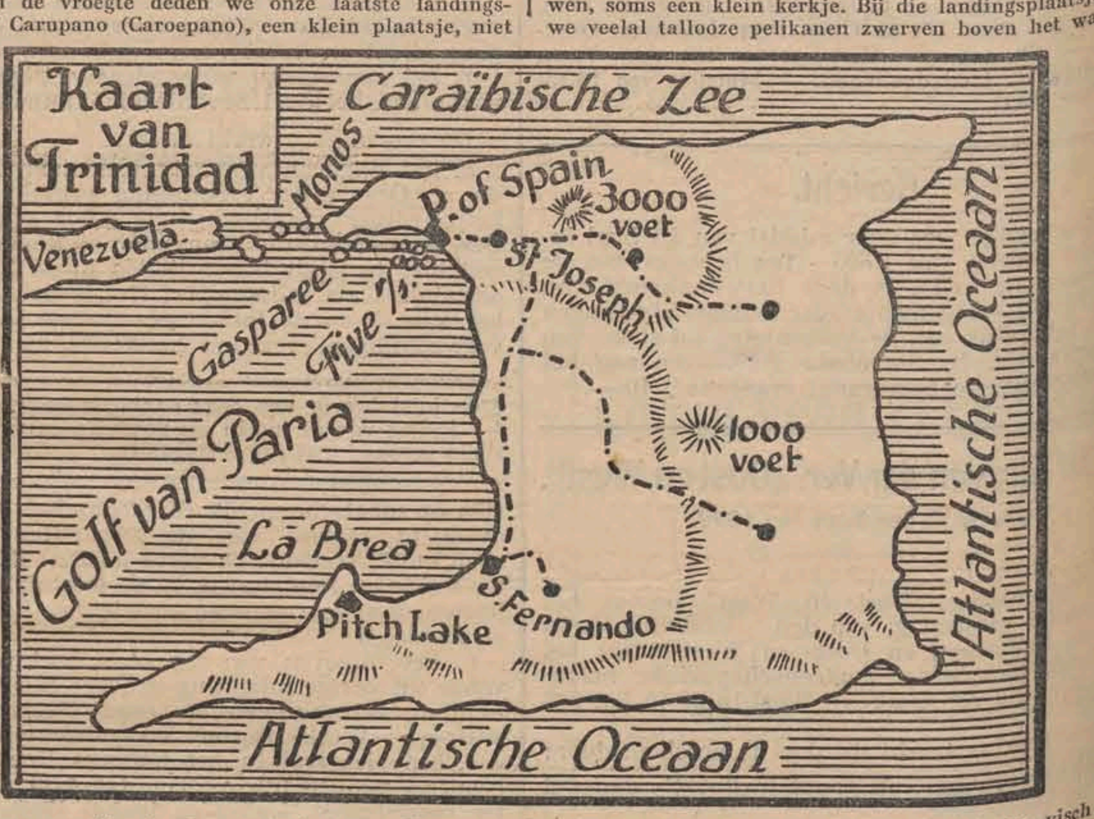
Feuilleton.

Van Curaçao naar Trinidad

per S.S. „Nickerie".

(Vervolg.)

Vrijdag in de vroegte deden we onze laatste landingsplaats aan: Carupano (Caroepano), een klein plaatsje, niet onaardig op een smalle strook aan de kust van Venezuela gelegen. Van al deze kustplaatsjes ligt de eigenlijke stad meer dieper de bergen in, door auto of motortram in 15 of 20 minuten van de zee af te bereiken. Die stadjes zijn echter meest zoo onbelangrijk, zooals we een jaar tevoren op onze reis in Venezuela ook hadden kunnen waarnemen bij ons bezoek aan Ocumare de La Costa, dat de reizigers, die verder moeten, er zelden aan land gaan en de boot ook, zoodra de lading is ingenomen, weer verder stoomt. Men ziet overal hetzelfde schouwspel: een pier, een eind in zee uitstekend, waar de goederen gebracht en gehaald worden door groote roeibooten, en aan het strand eenige bijbehoorende gebouwen, soms een klein kerkje. Bij die landingsplaatsjes zagen we veelal tallooze pelikanen zwerven boven het water, van omhoog pijlsnel onder water schietend om visch te bemachtigen.

Daarom, Nederlanders en Indiërs, allen, die belangstellen in Indië, vereenigt U, sluit U aan bij „Oost en West"!

„Eendracht maakt Macht"!

Het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur.

De practische zin van den Inlander en hoe hij zich weet te behelpen.

DOOR M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

Lang heeft het geduurd, vóórdat het blanke ras begon in te zien, dat de blankheid van zijne huid geen brevet is van superioriteit boven zijne gekleurde medemenschen. Wat was het toch, dat zulk een meerderheidsgevoel deed ontstaan? Niets anders dan het feit, dat de blanke zich veel meer verstandelijk en technisch ontwikkelde, omdat hij geboren werd en leven moest in een klimaat, dat hem dwong zich in te spannen, om te kunnen voldoen aan zijne levensbehoeften. Eenmaal aan de eenvoudigste hiervan voldaan hebbende, schiep hij zich nieuwe, welker bevrediging nieuwe inspanning vergde. De gekleurde rassen daarentegen waren — en zijn nog — wat het klimaat der door hen bewoonde landen betreft, voor het meerendeel onder gunstiger omstandigheden. Waar de natuur aan den mensch, in eenvoudigen, gemakkelijker te verwerven vorm, datgene aanbiedt, wat hij noodig heeft, mist hij den prikkel tot krachtiger inspanning, is hij gemakkelijk te bevredigen en jaagt en jakkert hij niet om meer. Hij heet daarom lui! Maar komt hij onder voorwaarden, die hem dwingen tot grootere energie, dan blijkt hoe onverdiend het oordeel over zijne zoogenaamde luiheid is.

Dat het blanke ras, *tot nog toe,* de andere rassen overtreft op het gebied van intellectueele prestaties, is dus natuurlijk en niet te loochenen. Maar, dat dit zoo zal blijven, daaraan behoeft niet gedacht te worden. Wanneer wij zien, welk een hoogen trap van ontwikkeling de volkeren der oudheid reeds hadden bereikt, terwijl het er in Europa nog zeer donker uitzag, dan is daarmede onweerlegbaar aangetoond, dat die volkeren in hun aanleg voor ontwikkeling, *op elk gebied,* zeker niet bij ons, Westerlingen, achterstaan. Ten opzichte van *kunst* geldt dit nog veel meer: ja, men mag zelfs met grond beweren, dat de gekleurde rassen meer gevoel voor kunst aan den dag leggen, dan wij. Om bij de bewoners van ons Insulinde te blijven, *zien wij, door het loffelijk (maar helaas! nog veel te weinig gesteund) streven van de Vereeniging „Oost en West"* en *„Boeatan",* duidelijk aan het licht gebracht, hoeveel kunstzin in die volken sluimert, een gevoel, dat hun aangeboren is, en geene scholen heeft gehad om tot ontwikkeling te worden gebracht. Terwijl bij ons kunst iets aparts is, bestaat er bij hen geen onderscheid tusschen kunstenaars en niet-kunstenaars. Zelfs bij hen, die op den laagsten trap van ontwikkeling staan, worden vaak zeer opmerkelijke kunstuitingen aangetroffen. Weet of ziet men, hoe deze producten zijn uitgevoerd, wat vaak met zeer eenvoudige, zelfs primitieve hulpmiddelen geschiedt, dan blijkt, dat de makers niet alleen met veel artistiek gevoel begaafd zijn, maar dat zij tevens zeer handig en practisch zijn en zich

---

Nadat we ook nu weer vele balen koffie hadden ingenomen, voeren we tegen den avond af naar Trinidad, en kwamen ongeveer half 11 in de baai aan, waar we bleven liggen tot den volgenden morgen. 't Is jammer, het aankomen in een haven na het ondergaan der zon. Men mist zooveel van hetgeen bij dag een naderende kust voor aantrekkelijks en interessants te zien geeft, doch we hadden later gelukkig gelegenheid onze schade in te halen.

Bij het naderen van Trinidad heeft men betrekkelijk nauwe doorgangen te passeeren en vele eilanden in de baai voorbij te varen, doch we zagen van dat alles niets; alleen een vuurtoren duidde ons aan, dat we land naderden, en in de verte doemden later de lichten van Port-of-Spain voor ons op, Trinidad's hoofdplaats, en eigenlijk de eenige belangrijke stad op het eiland.

We werden Zaterdagmorgen al vroeg door den stewart gewaarschuwd in de rooksalon voor den dokter te verschijnen voor de keuring. We behoefden hier niet, zooals in de Venezolaansche havens waar men afstapt, eenigen tijd met de koortsthermometer in den mond te blijven zitten, om onderzocht te worden: het vertoonen van onzen pas was reeds voldoende.

In Curaçao had de Engelsche consul gezegd, voor Trinidad geen paspoort noodig te hebben. Voorzichtigheidshalve hadden we er echter een medegenomen van het vorige jaar, voor Venezuela, en die lieten we nu zien; de verouderde datum werd òf niet opgemerkt òf misschien werd de pas toch voldoende geacht.

Na afscheid genomen te hebben van eenige reizigers, gingen we van boord. Heel gemakkelijk ging dit niet. De stoomboot-maatschappij neemt wel is waar zijne reizigers op voor Port-of-Spain, doch de boot blijft, daar het water niet diep genoeg is, een flink eind van de kade liggen, en de passagiers moeten maar zien, dat ze met hunne bagage aan wal komen. Voor 2½ shillings per persoon brengt een steamlaunch, een flink motorbootje, u aan wal, en in een aangehaakte roeiboot worden de koffers geladen. Maar is die roeiboot vol, zooals in ons geval, dan moet men maar zien een andere roeiboot machtig te worden, die de bagage naar het customhouse roeit, waar alle reizigers moeten aanlanden. Voor 9 shillings was een roeier bereid onze koffers mede te nemen, zoodat we ze, nadat wijzelf na 20 minuten ongeveer op den wal stonden, nog 20 minuten later veilig wel in ons bezit hadden.

In het douane-kantoor was men niet lastig. Men vroeg alleen, of we geen Bayrum bij ons hadden, en of er in de hoedendoos ook „nieuwe" hoeden waren, uit welke vragen we opmaakten, dat die artikelen op Trinidad zwaar belast zijn. Later bleek dat ook, toen we voor een flesch Bayrum, die op Curaçao overal voor ƒ 1.25 te verkrijgen is, ƒ 2.50 moesten betalen.

Onze eerste taak was nu, een geschikt hotel te vinden. Veel keus is er niet, en als het modernste en gunstigst gelegen was ons het „Queens Park Hotel" wel genoemd, doch niet aanbevolen, daar het zeer slecht beheerd en het eten er door iedereen afgekeurd werd, terwijl de prijzen er in omgekeerde evenredigheid tegenover stonden. Een onzer medepassagiers voor Port-of-Spain, die er een zeer goed pension had, zou trachten plaats voor ons te bespreken; doch daar de ochtend al een goed eind verstreken was en het customhouse om 1 uur — het was Zaterdag — gesloten werd, lieten we onze bagage, uit vrees ze niet eerst voor den volgenden Maandag in ons bezit te krijgen, zekerheidshalve maar naar Hotel Paris brengen, dat ons als „goed" was gerecommandeerd.

Wij zelf lieten ons per rijtuig (van hetzelfde kleine, open model als we die in Caracas zagen, alleen waren ze wat minder goed onderhouden) naar het kantoor van de K.W.I.M. brengen, waar we onzen genoemden mede-passagier, die daar geëmployeerd was, beloofd hadden te zullen komen. Z'n chef was juist bezig voor ons te telefoneeren voor een ander bekend pension, daar dat, waarover ons gesproken was, bezet was, en zoo gaven wij den wachtenden koetsier bevel ons naar Charlottestreet 142 te rijden. Eerst gingen we nog even terug naar het douane-kantoor, om te zien, of de koffers misschien nog niet verzonden waren, doch toen het bleek van wel, zochten we ons pension op. De eerste indruk was niet ongunstig: het was in een nette straat gelegen, het huis, door een klein, dicht begroeid tuintje van den weg gescheiden, zag er met zijn ruime veranda en de begroeide berceau, die naar den ingang leidde, aanlokkelijk uit, hetgeen ons besluiten deed ook met de eigenares, Mrs. Snodgrass, kennis te maken, en spoedig waren we het samen eens. Voor 5 dollar samen per dag (de dollar hier gelukkig op nominale waarde berekend) zouden we hebben: 's morgens half 7 ontbijt op de kamer, lunch om half 12 (voor ons, Hollanders, al zeer vroeg!), thee half 3 eveneens op onze kamer en diner om 7 uur. De kamer was voldoende ruim, de meubileering eenvoudig doch goed, en de ventilatie — iets, waarmee in dit warme klimaat wel rekening gehouden dient te worden — door beide openslaande ramen en het open metselwerk boven de tegenovergestelde deur, liet mede niets te wenschen over.

Om een idee te geven van een der typen, volgens welke hier vele huizen gebouwd zijn, achterstaand schetsje. De eetzaal is door een houten afscheiding tot op ongeveer manshoogte van de ontvangzaal gescheiden, en ook zijn verschillende muren, o.a. die tusschen de kamers onder-

aardig weten te behelpen. En dat die practische zin ook in het gewone, dagelijksche leven tot uiting komt, daarvan willen wij hieronder eenige voorbeelden geven.

Om hierop den juisten kijk te doen krijgen, wijzen wij er vooraf op, dat de inlander veel meer natuurmensch is dan wij: doordat zijn gezichtskring kleiner is dan de onze, wijdt hij veel meer zijne aandacht, zijne belangstelling, aan alles, wat hij in zijne naaste omgeving in de natuur opmerkt. Terwijl, zelfs bij den buitenman bij ons, de kennis van dieren en planten vrij beperkt is, en alles, wat daarbuiten valt, aangeduid wordt met „onkruid" en „ongedierte", kent de inlander vrijwel alle dieren en planten in zijne omgeving, niet alleen bij hunne namen, maar ook hunne eigenschappen en hun nut voor zijne behoeften ten opzichte van woning, voeding, kleeding en versiering. Ook van de geneeskrachtige eigenschappen van planten — en in zulk eene rijke flora zijn hieronder allicht verscheidene, die bij ziekte eene nuttige toepassing vinden — is hij gewoonlijk vrijwel op de hoogte (al komt er ook wel eens eene dosis bijgeloof bij)!

Dat de inlander over gezond verstand en handigheid beschikt en een practischen kijk op de dingen heeft, blijkt o.a. uit het feit, dat hij in staat is zijne woning zelf te bouwen, en niet alleen dit, maar ook, dat hij al het daarin noodige huisraad niet bij een meubelmaker behoeft te bestellen.

Eene allereerste plaats onder de voor den bouw gebezigde materialen bekleedt de bamboe, die vrijwel overal in Indië voorkomt. Maar ook andere gewassen, als palmen, rottan, idoeq (eene zwarte haarmassa, die in de bladoksels van eene bepaalde palmsoort groeit), weet hij aan zijne behoeften dienstbaar te maken. Verwonderlijk is het, hoe vindingrijk en practisch hij te werk gaat bij de bewerking van het hem door de natuur geboden materiaal. Is het fijn werk, dan komt hem de groote mate van lenigheid en lichtheid van zijne handen zeer te pas. Letten wij bijv. eens op, hoe hij bamboe met snijwerk weet te versieren. *). Als wij het wilden probeeren, dan zouden wij ondervinden, hoe lastig het is, om op de uiterst gladde oppervlakte van de bamboe, waarop ons mes telkens uitglijdt, die zoo sierlijke figuren aan te brengen. Zelfs menschen op zeer lagen trap van zoogenaamde beschaving, zooals de koppensnellers op Timor en de Alfoeren van Nieuw-Guinea, leveren op dit gebied opvallend mooi werk, met zeer artistieke motieven.

Een eigenaardigheid, die men dikwijls bij het werken van inlanders kan opmerken, is dat er nog wel eens eene wanverhouding bestaat tusschen den aard van zijn arbeid en de gereedschappen, welke hij daarbij bezigt. Zoo valt het op, dat hij soms voor fijn werk zwaar, lomp gereedschap gebruikt, maar daarentegen een vrij dikken boom met een lichten bijl of kapmes doorhakt, maar toch legt hij daarbij eene groote handigheid aan den dag.

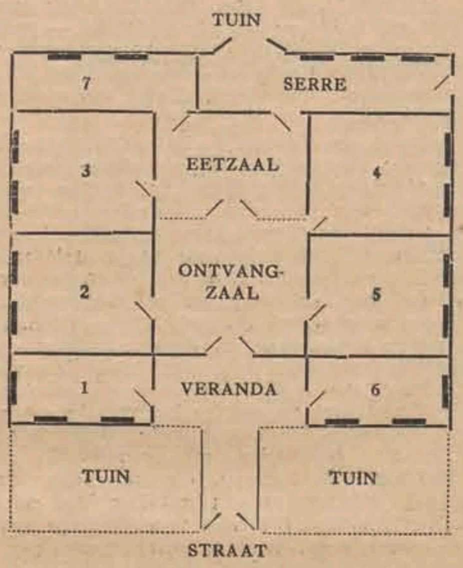
De in de laatste jaren bij ons populair geworden banaan (in Indië „pisang" genoemd) groeit aan een weeken, zeer waterrijken stam, waaruit reusachtige bladeren groeien. Wordt de inlander door een regenbui overvallen — aan natregenen heeft hij gewoonlijk het land — dan snijdt hij eenvoudig hier of daar een pisangblad af — zonder dat de eigenaar van den boom er aan denkt het hem te beletten of kwalijk te nemen — en houdt dit boven zijn hoofd. Zeker wel de goedkoopste parapluie.

*) Mooie voorbeelden hiervan vindt men in „Boeatan", Heulstraat 19, den Haag. — *Red.-Comm.*

---

ling, niet geheel tot het plafond opgetrokken, doch laten een ruimte over, om de lucht vrij te kunnen laten doorstroomen. De kamers 2—5 waren wel geheel door een muur van de ontvang- en eetzaal gescheiden, doch hadden boven de deur bovengenoemd open metselwerk.

Iets heel eigenaardigs, en naar het ons leek heel practisch, hadden bijna alle huizen hier, die niet, zooals in de aaneengebouwde winkelstraten, vlak tegen elkaar stonden: ze stonden op steenen onderstukken, van een halve tot een meter hoogte, bij groote gebouwen soms wel hooger, en de

ruimte tusschen die onderstukken was niet aangevuld met aarde of zand, doch men kan gemakkelijk onder het huis doorkruipen of gebukt loopen. Men zei ons, dat het gedaan was om de huizen koel te houden. Het klimaat op Trinidad is namelijk zeer warm, en die warmte wordt niet, zooals op Curaçao, getemperd door een frissche zeebries. Daarbij is het er een vochtige warmte, wat veel koorts veroorzaakt, waar voornamelijk zij, die van Europa komen, licht door worden aangetast. Opmerkelijk was dat wij beiden — mijn man en ik — die de drie jaren, die we in de West doorbrachten, „een gezonde Hollandsche kleur" hadden, zooals men ons meermalen op Curaçao verzekerde, er opmerkelijk slecht uitzagen gedurende ons kort verblijf op Trinidad, wat heusch niet door vermoeienis kon zijn gekomen.

Nog voor we gelegenheid hadden te zorgen, dat onze bagage van het Hotel „Paris" zou gehaald worden, stond de kruier er al mede voor de deur tot onze groote verwondering, daar we niet wisten hoe hij aan het nieuwe adres gekomen was. Dit werd ons den volgenden dag opgehelderd, toen we den koetsier, die ons gereden had en bij het customhouse die adresverandering had opgevangen, in de stad met een vrachtje tegen kwamen, het rijtuig even stil liet staan en ons achterop kwam loopen om te vragen, of ons goed bezorgd was. Wel een bewijs, dat de man met z'n fooi den vorigen dag tevreden was geweest. Op eigen houtje was hij naar het hotel „Paris" gereden om den kruier, die daar geduldig nog op ons stond te wachten, te zeggen, dat hij naar Pension Snodgrass moest.

Na de lunch, die heel goed was, namen we wat rust in onze kamer — een gewoonte, die we zooveel mogelijk hebben volgehouden, daar het met die groote hitte niet geraden is zich dan op straat te begeven — en na ons verfrischt te hebben en de thee te hebben gebruikt, die werd opgediend met pain de luxe of cakes of geroosterd brood, gingen we op stap, niet de stad in, daar om 4 uur alle winkels gesloten zijn, doch met de St. Clair's car, een van de vier electrische tramlijnen, welke de stad doorkruisen, naar het Queen's Park, ook wel de „Savannah" genoemd, eigenlijk dat gedeelte van het Park, dat meer voor voetbal en andere spelen bestemd is.

Het Queen's Park is een van de mooiste en gezelligste parken, welke we ooit zagen, en dat aan den buitenkant van de stad gelegen is, aan drie zijden omgeven door de stad, aan den vierden kant ingenomen door de van Gouvernementswege aangelegde Botanical garden. De afmetingen zijn zoo groot, dat men op enkele plaatsen den overkant niet kan onderscheiden. 't Is een groote grasvlakte, zonder paden, hier en daar een weinig heuvelachtig, met prachtige eeuwenoude boomen of boomgroepen schilderachtig verspreid. Voor het vee, dat er vrij rondgraast, is het met een laag ijzeren hek omgeven, doch op verschillende plaatsen zijn openingen, zoodat men zich overal vrij bewegen mag. Voor alle mogelijke takken van sport wordt het Park dan ook gebruikt: football, tennis, hockey, paardrijden, en 't is altijd verrukkelijk, op welken tijd van den dag men er ook komt, den goed onderhouden, breeden wandel- of rijweg langs te gaan, die om het geheele Park heenloopt. Bij wedstrijden en 's Zondags, meen ik, loopt er ook een tramlijn uitsluitend rond het geheele terrein.

(Wordt vervolgd.)

Uitgeholde boomstammen worden in verscheidene deelen van den archipel als vaartuigjes gebruikt. Een gewoon zeil behoort niet tot de tuigage. Maar waait er een stevige bries, dan houdt de inzittende een groot blad van den cocos (klapa)-boom rechtstandig overeind; door het groote totale oppervlak der talrijke bladvinnen vangt het blad flink wind, die het lichte vaartuigje pijlsnel over het water doet schieten.

Onze „salons de coiffure” zijn natuurlijk den inlander onbekend: het *woord* „shampoo” heeft hij nooit gehoord, maar de *zaak* is hem niet vreemd. Wil hij zich eens grondig het hoofd wasschen, dan klopt hij maar weer bij moeder natuur aan. Hij neemt eenvoudig een bos rijststroo (merang) en steekt dien in brand. De asch doet hij in eene kom met water, waarin de potasch oplost. Na filtreering door een doek, houdt hij eene tamelijke heldere vloeistof over, waarmede hij zich duchtig het hoofd wascht. 't Bijt wel een beetje, maar schoon wordt zijn bol buiten twijfel. Vrouwen werpen vóór het gebruik eene handvol sterk geurende bloemen in het water, dat daardoor zeer welriekend wordt. Na het wasschen en drogen, wordt het gelaat ingewreven met poudre de riz (bedak), die zij zelve maken. Daartoe stampen de vrouwtjes droge, rauwe rijst tot een zeer fijn poeder; dit wordt met water geroerd; de grofste stukjes worden afgegoten, het allerfijnste poeder wordt daarna gedroogd en gewoonlijk ook geparfumeerd.

Om het haar en de hoofdhuid, die door een grondige reiniging het vet hebben verloren, weer lenig te maken, worden deze behandeld met klapperolie, waarin men soms een groote spin laat trekken (daardoor wordt de haargroei bevorderd)!

Een zware rooker is de inlander niet, maar nu en dan steekt hij gaarne een eigengemaakt „strootje” op. De tabak teelt hij soms op zijn eigen erf, anders is die op den „passar” (markt) voor een paar centen te koop. Zijn strootje (klobot) bestaat uit een vulsel van tabak; in plaats van sigarettenpapier wordt gebruik gemaakt van de gedroogde bladeren, die zich om de maiskolven bevinden, of andere bladeren. In de Padangsche Bovenlanden groeit in het wild eene pisangsoort, waarvan de vruchten oneetbaar zijn; de bladeren zijn echter (vooral de jonge) zeer fijn, dun en zacht. Deze worden daar veel gebruikt in de plaats van sigarettenpapier.

Van rooken en de Padangsche Bovenlanden gesproken: wij zagen daar een eigenaardig surrogaat voor sigaren. Meermalen zagen wij n.l. jongens met een stuk...... rottan in den mond! Daar zich hierin fijne kanaaltjes bevinden, waardoor de rook van het brandende uiteinde kan worden opgezogen, kan de rooker zich verbeelden eene sigaar te rooken. Wij moeten echter bekennen 't rookgenot zeer problematiek te vinden en lieten het dan ook bij een paar trekjes als proef.

In diezelfde streken leerden wij ook nog hoe men bij gebrek aan kaarsen zich behelpen kan, zooals de inboorling dat doet. In het bosch verzamelt hij stukjes hars, die uit de stammen van sommige boomen worden afgescheiden en opdroogt. Eene zekere hoeveelheid wordt in een versch blad tot een cilindertje samengerold, dat daarna met een rottantouwtje wordt omwoeld. Is het blad droog geworden, hetgeen in dat warme land al heel spoedig geschiedt, dan kan de „kaars” worden aangestoken. Veel licht verspreidt zij niet, maar rook zooveel te meer.

Wie een kokos(klapper)boom heeft gezien, al was het niet anders dan in effigie, moet den indruk krijgen, dat het niet zoo heel gemakkelijk is den hoogen stam zonder oneffenheden van beteekenis te beklimmen, om de vruchten te plukken. In de Padangsche Bovenlanden weet de Maleier het zich in dit opzicht gemakkelijk te maken. Hij laat dit werkje over aan een daarop gedresseerden... aap! Voor zoo'n aartsklauteraar is dat maar een peulschilletje. Met een lang touw om het middel klimt hij vlug langs den stam omhoog; bij de vruchten aangeland pakt hij deze beurtelings in zijne handen; door een rukje aan het touw beduidt zijn baas hem, wanneer hij de verlangde vrucht te pakken heeft. Dan begint onze plukker de vrucht zoolang rond te draaien, totdat de steel door de wringing afbreekt en de vrucht valt neer.

Op Java plukt de inlander zijne klappers zelf. Veelal worden in den stam eerst inkeepingen gemaakt, waarop de plukker zijne voeten (die bij hem heel wat beweegbaarder zijn dan bij ons) plaatst. Ter vermeerdering van de veiligheid slaat de man vaak een dikken band om den stam en om zijn rug; na elke trede omhoog schuift hij ook dien band naar boven.

In onzen tijd bestond op de meeste plaatsen eene politioneele bepaling, die den inlander voorschreef, om zich na het invallen van de duisternis niet op den openbaren weg te begeven, zonder een of ander licht. Veelal bestond dit in een brandenden fakkel (obor) van droge klapperbladeren. Maar we zagen ook wel een gewoon nachtlichtje, een glas met olie, waarin een pitje brandde; het glas werd dan gedragen in een witten doek of eene afgedankte witte kous, waar het licht doorheen scheen! Men moet zich maar weten te behelpen! En dit verstaat de inlander best. Wie onzer zoude bijv. op het denkbeeld komen om zich het hoofdhaar af te scheren met...... een glasscherf! Toch worden kleine jongens op die wijze behandeld, met uitsparing van een lange, smalle lok. Te Padang o.a. wordt zelfs het geheele hoofd kaalgeschoren, ook bij volwassen mannen (daar zijn echter inlandsche barbiers genoeg). Een doek wordt los om het hoofd geslagen, maar de bovenkant blijft onbedekt en dat bij eene tropische hitte! Zoo'n kaal bolletje spiegelt dan ook als een tuinbal, zooals men die vroeger nog al eens bij ons zag.

Bekend is het, dat meubelen, die gepolitoerd zullen worden, eerst zoo glad mogelijk geschuurd behooren te zijn. Voor dit schuren nu bezigt de inlandsche meubelmaker het ruwe blad van een boom, *ampelas* of *rempelas* genaamd. Het vervangt ons schuurpapier of -linnen uitstekend. De wetenschappelijke naam van dezen boom wijst reeds op deze eigenschap; hij heet namelijk „ficus politoria”. Een andere plant, een heester, die bijna overal in Indië voorkomt, draagt eveneens een zeer sprekenden naam en wel „kembang spatoe”, letterlijk „schoenbloem”. De fraaie, felroode bloem van dit gewas heeft n.l. de eigenschap, dat men er zeer goed zijne schoenen mede opwrijft.

Vele inlanders houden er gaarne dieren op na. Zoo hebben zij vaak talrijke duiven. Maar nu is Indië tamelijk rijk aan roofvogels, die een duivenboutje niet versmaden. Om zijne duiven tegen die lastige vijanden te beschermen, bindt hij hun een licht bamboefluitje aan den staart. Onder het vliegen komt er uit die fluitjes een schel geluid, dat de belagers op een afstand houdt. Natuurlijk moeten de dragers van zulk een instrument zelf aan het gefluit wennen, maar dat gebeurt vrij spoedig.

Bij gebrek aan lucifers of ander vuurmakend voorwerp weet de inlander zich ook al aardig te redden. Een stuk bamboe (maar deze moet goed droog wezen) is overal wel te krijgen. Dit splijt hij overlangs in twee halve cilinders. Op den bovenkant van een der helften maakt hij een dwarsloopend zoogenaamd keepje. Hieronder legt hij een hoopje van het poeder dat in elken bamboestengel aanwezig is. Nu maakt hij een latje van bamboe en trekt dit, onder flink drukken, krachtig heen en weer langs de zijwanden van het gleufje. Deze worden steeds warmer, beginnen te verkoolen, daarna ontstaan er vonkjes, die door het gleufje op het daaronder liggende poeder vallen, dat nu ook gaat branden. Voorzichtig worden hierop droge bladeren en takjes gelegd en eindelijk slaat de vlam uit. Eenvoudig, niet waar?

Ten slotte nog een enkel woord over het bevloeien van *sawahs* (natte rijstvelden). Zoo'n sawah is een min of meer hellend terrein, dat trapsgewijze in terrassen oploopt en door dijkjes van klei (ga-

langans) wordt doorsneden. Het voor de bevloeiing noodige water wordt aan het hoogste gedeelte uit een rivier of waterleiding afgetapt en stroomt over het rijstveld. Nu is het belangwekkend te zien hoe handig de inlander zorgt voor de verdeeling van het water over het geheele terrein; door bamboekokers en openingen in de dijkjes vloeit het over alle door die galangans ingesloten vakken en stroomt het van daar naar de lagere terrassen, om ook daar zijn werk te doen. Op die wijze wordt het geheele veld in al zijne onderdeelen bevloeid, met een zuinig verbruik van water.

Ingezonden.

Aan de Redactie van „Het Koloniaal Weekblad".

Overzicht belastingdruk 1922/1923.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft wegens het veelzijdig belang, verbonden aan een overzichtelijke statistiek van den belastingdruk in alle gemeenten van ons land, reeds aanstonds na de verschijning van het overzicht over het belastingjaar 1920/1921 besloten ten spoedigste een nieuwe statistiek samen te stellen over het loopende belastingjaar 1922/1923. Thans is dit werkje verschenen. Het is o.a. ook van veel belang voor het thans zoo actueele vraagstuk van de classificatie der gemeenten.

Voor elke gemeente wordt in dit overzicht de belastingdruk aangegeven voor inkomens van ƒ 1000—ƒ 8000, telkens met ƒ 1000 opklimmend en verder voor enkele hoogere inkomens tot ƒ 200.000 toe. Door bij deze cijfers op te tellen de verschuldigde Rijksinkomstenbelasting en verdedigingsbelasting II, die eveneens in het boekje voorkomen, verkrijgt men voor elk der genoemde inkomens den totalen belastingdruk.

Berekent men dezen totalen belastingdruk voor gehuwden met 2 kinderen voor de inkomens van ƒ 1000—ƒ 5000 en rangschikt men de gemeenten naar het percentage van het inkomen, dan verkrijgt men het navolgende staatje.

Percentage van het zuiver inkomen.	Aantal gemeenten, waarvoor een inkomen van				
	f 1000.—	f 2000.—	f 3000.—	f 4000.—	f 5000.—
	het in kol. 1 aangegeven percent. betaald moet worden				
0 — 2½	1.069	50	—	—	—
2½— 5	28	768	178	48	20
5 — 7½	—	267	678	487	308
7½—10	—	12	215	431	510
10 —12½	—	—	25	113	194
12½—15	—	—	1	17	54
15 —17½	—	—	—	1	11
Totaal . . .	1.097	1.097	1.097	1.097	1.097

Met behulp van dit staatje is het mogelijk onmiddellijk na te gaan, of een bepaalde in het overzicht voorkomende gemeente moet gerekend worden tot de goedkoope, normale of dure gemeenten, wat den belastingdruk aangaat.

Naast dit overzicht van 56 bladzijden, dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek, na inzending of overschrijving op gironummer 64100 van ƒ 0.75, wordt toegezonden, is bij hetzelfde bureau een lijst in bewerking, waarin alle gemeenten zullen voorkomen in volgorde van een met vermelding van den totalen belastingdruk voor gehuwden met 2 kinderen voor inkomens van ƒ 2000 en ƒ 5000 telkens voor de belastingjaren 1920/1921 en 1922/1923. Een alfabetische klapper op deze lijst zal het raadplegen vergemakkelijken.

Deze lijst zal bij een voldoend aantal bestellingen in den handel worden gebracht tegen den prijs van ƒ 0.30.

Volkomen vrijheid wordt U gelaten dit persbericht aan te vullen met Uwe beschouwingen. Evenwel zou een spoedige publiceering mij zeer aangenaam zijn, waarvoor ik U reeds bij voorbaat mijn dank betuig.

De Directeur van het
Centraal Bureau voor de Statistiek,
METHORST.

Van een Propaganda-Tocht, een Lezing en een Plan.

Lezingen met lichtbeelden en vele andere dingen, welke den gezichtskring verruimen en het leven veraangenamen, zijn vaak nog alleen het deel der grootere plaatsen. De afdeeling Apeldoorn meende goed te doen ook eens buiten de plaats harer vestiging te moeten gaan. De bijval, welke on... avond voor de Buurtvereeniging „'t Loo" vond, versterk... ons in het plan naar Epe te trekken. Wij vonden het B... stuur der Stichting „De Eper Gemeentewoning" bereid, ha... gezellig zaaltje met projectielantaarn en al aan ons ... bruikleen af te staan. Enkele families stonden een honder... tal voorwerpen ter demonstratie af: koperwerk, vlechtwe... ikat en batik, de primitieve bijl der Papoea's, kleedingst... ken en nog véél meer. Dit alles, met een tiental belangst... lenden, ging in een grooten „Magirus" en zoo tuften ... Woensdag 14 dezer naar het vriendelijke dorp. Wel 'n h... uur vóór den aanvang begonnen de eerste bezoekers al ... komen. Den heer van Peski zou 't zeker goed gedaan h... ben hier bij geweest te zijn, want er waren van de hon... bezoekers ongeveer de helft kinderen, zoo van 14—18 ja... De secretaris gaf, naar aanleiding van een duidelijk sp... kende kaart, een overzicht van de allervoornaamste ... ten: ligging, klimaat, flora en fauna, en besloot met en... typische staaltjes van de animistische denkbeelden ... sommige volken. Daarna kwam het demonstratiemat... aan de beurt. Het meegekomen gezelschap beijverde zich ... de soms wel wat „drukkende" belangstelling te vol... Al te gauw, naar de meening der kijkers, volgde toen ... reeks plaatjes op 't doek, waarbij nog eenige karakteris... opmerkingen gemaakt werden. Aan 't slot had spreker ... legenheid een warm woord van aanbeveling voor „O. ... W." te spreken. Doel was: 't wekken van belangstelli... verder er op te wijzen, dat het aanbeveling verdient een ... regelden cursus te organiseeren; eindelijk: zich aansl... bij „O. en W." om het voorgaande te bereiken. Wij von... iemand bereid in Epe eens rond te zien naar menschen, ... lid zouden kunnen en willen worden, 't zij als algem... leden, 't zij als die eener filiaal-afdeeling van Apeldoo... als 't meevalt, zelfs om een zelfstandige afdeeling te ... men. Er was contact. Wij zijn in een prettige stemming ... onze bagage weer huiswaarts getogen.

Zaterdagavond sprak mevrouw Rutten-Pekelharing ... Utrecht voor de afd. Utrecht zeer onderhoudend, naar a... leiding van demonstratie-materiaal en tal van mooie pl... jes, over het Oostelijk deel van den Archipel. Jammer d... betrekkelijk zoo weinigen hiervan genoten hebben. Sch... werd door tal van bizonderheden de tegenstelling tussch... primitieve en meer ontwikkelde Indiërs, tusschen Moh... medanen, Christenen en Heidenen in 't licht gesteld en ... wezen op de moeilijkheid van onze moreele taak: opvoe... van die volken te willen zijn.

Wij hopen, dat onze Celebes-filmvoorstelling beter be... zocht zal worden. We zullen daarvoor lijsten laten ro... gaan, om ons te overtuigen of er voldoende belangstelli... voor deze voorstelling is in Apeldoorn.

En ondertusschen hopen we dan onze beraamde te... toonstelling voor de Paaschvacantie te kunnen gaan or... niseeren. Wij verzoeken onzen leden, die nog geen bedr... in het Garantiefonds der Tentoonstelling toezegden, dit ... niet langer meer uit te stellen. Nog 'n 100 gulden en w... zijn er!

Misschien zijn er onder uwe kennissen, die er iets vo... over hebben, of die lid willen worden? Spreek er eens ov... en bericht 't ons spoedig! Het adres is: *J. C. Baars, Ta... straat 60.*

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volkstelling-1920.

Naar aanleiding van de beschouwingen van de *Sum. Post* over het analphabetisme onder de Europeanen in Indië, mede door de *Loc.* overgenomen, schrijft een lezer het volgende in de *Loc.* van 3 Januari:

De Sumatra Post heeft over het hoofd gezien, dat iedere bevolkingsgroep, hoe intensief ook onderwezen, een groote categorie van analphabeten telt, n.l. de kinderen jonger dan 6 à 8 jaar; en door deze bij het totaal niet uit te schakelen, komt zij tot de eenigszins angstwekkende tirade over gedeclasseerden.

De volkstellingscijfers maken ten deze onderscheid tusschen personen jonger en ouder dan 15 jaar en geven als resultaat:

Java.	1.	bened. 15 jr	22.264	m. en	21.322	vr.	waarvan
		analphab.	9.349	„ „	8.926	„	
	2.	boven 15 jr	52.655	„ „	39.047	„	waarvan
		analphab.	2.021	„ „	2.991	„	of respect.
			3.84 %	„	7.66 %		
Buitengewesten.	1.	bened. 15 jr	5.387	m. en	5.209	vr.	waarvan
		analphab.	2.978	„ „	2.867	„	
	2.	boven 15 jr	14.561	„ „	9.049	„	waarvan
		analphab.	612	„ „	923	„	of respect.
			4.20 %	„	10.20 %		

Hierbij moet nog in aanmerking genomen worden, dat vele kinderen van schoolgaanden leeftijd, wier ouders in de Buitengewesten wonen, naar Java worden gezonden en dus daar zijn geteld, en dat het hoogere percentage van analphabeten onder de vrouwen wordt verklaard door het feit, dat tal van vrouwen van Inlandschen oorsprong door huwelijk tot de Europeanen worden gerekend.

De malaise.

Begin 1923 waren, bericht *Aneta*, bij de arbeidsbeurs te Batavia 420 werkloozen ingeschreven, waaronder 200 Europeanen. *In verband met het feit, dat nog geregeld menschen op goed geluk naar Indië komen, zal het „Comité tot steun aan de werkloozen" zich op een of andere wijze met Nederland in verbinding stellen, om hiertegen nogmaals te waarschuwen.*

De malaise, zegt de *Ind. Crt.* (O. J. E.), waart overal rond, en niet .n het minst in den laatsten tijd in de Soerabaiasche machine-industrie, welke met zware moeilijkheden te kampen heeft om het hoofd boven water te houden. Het nieuwe jaar zette buitengewoon slecht in voor den Soerabaiaschen machinehandel, die waarschijnlijk in den loop van 1923 een depressie zal ondervinden, zooals nooit tevoren werd doorgemaakt. Overal wordt bezuinigd, waarbij talrijke employé's ontslagen worden.

Men wist ons mede te deelen, dat de fabriek „De Volharding", welke in handen is van Du Croo en Brauns, binnenkort voor afbraak verkocht zal worden, nu deze firma de fabriek Kalimas-Amsterdam voor een appel en een ei gekocht heeft. Bij laatstgenoemde fabriek zullen verscheidene employé's ontslagen worden.

De machinefabriek Vitesse is gesloten. Zij is overgenomen door de machinefabriek Polygram. De directeur en de procuratiehouder van de machinefabriek Vitesse zijn ontslagen, terwijl de heer Schultz tot directeur benoemd is.

Van eenige andere fabrieken vernamen wij, dat haar toestand kritiek is en zij hare uiterste krachten zullen moeten inspannen om de concurrentie te kunnen volhouden.

Volgens het *Soer. Hbl.* van 3 Jan. wordt ook in Indië algemeen aan de malaise in den handel geloofd. De slapte in zaken, de teruggang van de omzetten, vergeleken bij den bloeitijd 1919—1920, worden toegeschreven aan dezelfde oorzaken, welke leidden tot de depressie in Europa. Zonder dieper door te denken, wordt het bestaan van een dusdanige malaise, haar oorsprong vindend in een economische verzwakking, direct gevolg van de politieke constellatie, ook voor Indië als logisch aanvaard. En toch waren de toestanden in Insulinde in 1922 althans niet van dien aard, dat zij tot een daadwerkelijke malaise, zooals die in geheel Europa ondervonden wordt, aanleiding zouden kunnen geven.

Zeer zeker heeft het afgeloopen jaar zich gekenmerkt door een grooten teruggang in zaken, indien men althans de cijfers vergelijkt bij die van de voorafgaande hausse-periode. De groote vraag blijft echter, of die cijfers, vergeleken bij de jaren, welke aan den abnormalen bloei voorafgingen, en die als normaal konden worden aangemerkt, ook een zoo groote vermindering toonen.

Wij kunnen dit niet zonder meer aannemen. Tot ultimo 1922 was de koopkracht van het gros van het Europeesche en het koopende Inlandsche publiek niet noemenswaard gedaald. Wel hadden wij in 1922 gemist de groote winsten van enkele groepen, welke groepen echter slechts een klein deel vormen van de Indische samenleving en wier winst voor een overgroot deel het gevolg was van dolzinnige speculaties, welke het vraagstuk van productie en consumptie niet beroerden, zoodat de schijnweelde van dien tijd den feitelijken economischen ondergrond van Indië niet raakte. Het was een tijd van fictie. Enorme kapitalen rouleerden schier dagelijks, zonder dat zij in wezen bestonden. Het was een goochelen met kapitaal van de eene hand in de andere, geld, dat men in gedachten steeds zag vermeerderen, een kapitaalstoeneming, welke zuiver fictief bleek te zijn en die, tot schade voor hen, die aan het verantwoordelijk spel medededen, toen de zeepbel sprong, tot haar normale proporties terugkeerde. Onwillekeurig heeft deze schijnweelde ook de andere bevolkingsgroepen meegesleept en geleid tot een verhooging van den levensstandaard, welke in den grond al evenzoo fictief was als de hausse tijd, welken men dacht door te maken.

Waar de levensstandaard echter eenigen tijd noodig had, om op dit schijnpeil te komen, is het duidelijk, dat het ook weer een bepaalden tijd eischt, om dien standaard *op het normale peil terug te brengen. De teekenen wijzen er op, dat wij thans snel in die richting gaan* en dat, wie ongemotiveerd de winsten van vroeger wil handhaven, door den loop der omstandigheden gedwongen wordt, om dit beginsel te laten varen.

Intusschen mag men zich niet verhelen, dat in 1922 ernstige klappen gevallen zijn, klappen, welke echter geen gevolg waren van malaise, waaronder men te verstaan heeft een ernstige economische verzwakking, maar van den vrij snellen en voor velen onverwachten terugkeer tot meer normale verhoudingen. In den opgeschroefden tijd, welke achter ons ligt, heeft men zich zoowel in het particuliere, als in gouvernementeele kringen tot overproductie en over-consumptie laten verleiden met al de gevolgen van dien, die er in zeer veel takken van dienst toe leidden, dat men meer personeel aannam en hoogere loonen betaalde, dan in normale tijden verantwoord zou zijn. Dat die verantwoordelijkheid nu wel gevoeld wordt, wijst op een terugkeer van het normaal economisch inzicht, doch niet op „malaise."

De praktijk heeft uitgewezen, dat een groot deel van de Europeesche werkloozen, die te zamen nog een gering percentage van de bevolking uitmaken, dat de vergelijking met de Europeesche statistieken naar alle waarschijnlijkheid glansrijk kan doorstaan, in Indië in den voor-oorlog-tijd ook niet voor emplooi in aanmerking zouden zijn gekomen, dat hun in den hausse-tijd werd gegeven.

Vervolgens toont het blad met cijfers aan, dat men zich bij den importhandel in 1920 en "21 overkocht heeft en dat het surplus in den groot-, zoowel als in den kleinhandel eerst verwerkt moet worden, alvorens weer een normaal bedrijf in den importhandel zal mogelijk zijn. In de gulden jaren werd te veel geimporteerd, meer dan Indië in normale omstandigheden kon gebruiken.

Malaise in den eigenlijken zin van het woord is dit niet. Het blad kan hierin slechts zien een terugkeer tot normale verhoudingen, waarbij zij, die al te optimistisch en te speculatief waren, individueel zware klappen krijgen. Een koel verstand, een handel op zakelijke basis en een zoo groot mogelijke arbeidspraestatie moeten dit proces bespoedigen.

Gouverneur Van Sluys over Atjeh.

Tijdens zijn Europeesch verlof is gouverneur *Van Sluys* door een correspondent van het *Bat. Nwsbl.* geinterviewd, o.a. over de *oorzaak van de moorden op Europeanen in Atjeh.* De heer Van Sluys zeide hieromtrent:

De diepste oorzaak ligt in de mentaliteit der Atjeh-bevolking. Alles wat in Atjeh op twee beenen loopt, hààt den Europeaan! Die haat — behoeft het nog gezegd? — is heriditair! Vergeet niet, dat het straks vijftig jaren geleden zal zijn,

dat Nederland in Atjeh den eersten voet zette en het is sindsdien onafgebroken oorlog geweest. Oorlog tusschen den Atjeher en den blanken Europeaan. Aan hetgeen er in Atjeh sinds 1873 gebeurd is, wordt vooral de herinnering levendig gehouden door de vrouwen in de kampongs. Zij hebben de kinderen onder het hart gedragen...... met de gedachte aan oorlog en haat. De mannen conceptieerden met...... de gedachte aan oorlog en haat en met een innerlijken afkeer van den Europeaan, die zijn land kwam rooven. Is het dan wonder, dat dit geslacht van Atjehers van haat is vervuld? Haat tegen den Kafir en haat tegen al wat blanda is? Ziedaar een der voornaamste factoren voor de telkens weer terugkeerende aanvallen op Europeanen.

Daarnaast staat de prang sabil, de „heilige oorlog." Want al is feitelijk die oorlog reeds uitgestreden, toch zijn er nog al te veel Atjehers, die op hun eigen houtje en in hun eentje prang sabil spelen. Waaraan dan een blanda ten offer moet vallen. Het is de godsdienst, die de haat tegen den Europeaan toespitst. Diezelfde godsdienst verbiedt den Atjeher zelfmoord te plegen. Daarom zal de Atjeher, fanatiek als hij is, liever langs anderen weg zijn einde zoeken. Hij zegt: ik neem een blanda en steek hem neer; of: ik ga een militaire patrouille overvallen en breng zooveel mogelijk militairen ter dood. Dat kost ook mijn leven, maar dan ben ik gesneuveld in den prang sabil!

Ziedaar de mentaliteit, de psyche van den Atjeher, en er zullen geslachten noodig zijn, om dit wandenkbeeld uit te roeien.

Men heeft, vervolgde de heer *Van Sluys*, wel eens op railleerende wijze gezegd: Als er in Atjeh een moord gepleegd wordt, is de dader altijd gek! Maar: in den diepsten grond is dat zoo. Het zijn meestal menschen, wier het hapert aan de verstandelijke vermogens, die tot het vermoorden van een Europeaan overgaan. En van die geesteskranken telt Atjeh er zooveel! Toen ik vier jaar geleden als gouverneur van Atjeh optrad, heb ik een nominatieve opgave laten maken van het aantal gekken in mijn gewest — de Gajoe- en Alaslanden niet meegerekend — en toen reeds kwam ik tot het getal van 1200.

Twaalfhonderd gekken op 600.000 inwoners...... Dr. van Loon, de Bataviasche psychiater, maakte in zijn rapport over de geesteskranken in Atjeh niet voor niets melding van het feit, dat dit gewest voor den psychiater zulk een dankbaar materiaal leverde! En in datzelfde rapport heeft die medicus op grond van eigen onderzoek, geconcludeerd, dat de krankzinnigen van Atjeh de meest aangewezen objecten waren voor het plegen van moord op Europeanen, omdat moeder en vader met haat waren vervuld, omdat in de psyche en in de mentaliteit van het Atjehsche volk de haat zulk een groote plaats inneemt.

De krankzinnigen van Atjeh, dat zijn als het ware de instrumenten, die gebezigd worden bij het plegen van dergelijke moorden, en het zijn die instrumenten, die zooveel mogelijk verwijderd moeten worden, althans aan de samenleving moeten worden onttrokken. *Een krankzinnigengesticht in de gewesten van Atjeh zou daartoe noodig zijn.* Ik heb er nu drie jaren achtereen om gevraagd en, nu dit jaar eenmaal de post op de begrooting voorkwam, werd deze geschrapt...... door de bezuiniging...... Als die gekken het erg bar maken, bindt de bevolking hen aan een ketting, ergens in de kampong, en voor de rest loopen zij goeddeels los, want, ge weet: de hospitalen zijn geen krankzinnigengestichten en daar is voor die kranken geen plaats.

En, vroeg de corr., U meent, dat de moorden op Europeanen voor een groot deel voortkomen uit die geesteskrankheid?

Ja, verzekerde de heer Sluys, en ik wijs nogmaals op het reeds genoemde rapport van dr. Van Loon.

Over het onthouden aan Atjeh van een behoorlijk krankzinnigengesticht, zeide de heer Sluys ten slotte: Weet ge, welke oorzaken aan de weigering der regeering voor een groot deel ten grondslag liggen? Die oorzaken zijn te zoeken bij het Dep. van B. O. W. De B. O. W. projecteerde eenigen tijd geleden een krankzinnigengesticht, dat gebouwd zou worden ongeveer bij de waterscheiding tusschen Kota Radja en Segli. De kosten? Ongeveer *f* 1 millioen! Ik heb toen de Regeering laten weten, dat zulk een paleis niet noodig was.

Waarom moest dat zooveel geld kosten? Omdat de B. O. W. werkt om het werk? Maar dat brengt mee, dat de Regeering zegt: een krankzinnigengesticht voor Atjeh is veel te duur! Een millioen gulden! De B. O W., ik zeide het reeds, werkt om het werk zelve. Elke gedachte aan business is er uit verdwenen. 't Moet alles even groot en grootsch zijn. En alles even kostbaar. Hebt u de gevangenissen in Sinabang, in Segli en in Llo Seumawe al eens gezien? Paleizen! En ik heb voor Atjeh aan „Justitie" gevraagd: Geef mij wat ijzeren kooien en meer niet. Maar...... dan komt weer de B. O. W. en projecteert een gebouw van zeventig-, tachtigduizend gulden...... waar geen geld voor is.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het afnemen van den eed en de rust te Buitenzorg.

Behalve de eed van trouw, welke door de landsdienaren in Ned.-Indië, volgens de bestaande voorschriften, bij hunne indiensttreding moet worden afgelegd, bestaat er bij de Indische rechtspraak ook een eed, die, tijdens de rechtszitting van strafzaken, wordt afgelegd door de getuigen en welke moet dienen om de waarheid hunner verklaringen te bevestigen.

Voor beklaagden of verdachten, die er gewoonlijk niet tegen opzien duizend eeden per dag af te leggen, verbiedt de wet de eedsaflegging.

In de „Perniagaän" van 15 September 1922 schrijft men, dat de bevolking van de gemeente Buitenzorg van meening is, dat haar rustig bestaan ver af staat van hetgeen zij zou wenschen, nu het slechte volk reeds de invallende duisternis 's avonds benut, om, met misleiding van de politie zijn slag te slaan.

Veel vertrouwen, dat de politie de daders zal vatten of de ontvreemde goederen zal achterhalen, bestaat er bij de bestolenen niet.

Op den Boeboebakweg van de desa Pebaton, in perceel no. 10, hadden herhaaldelijk diefstallen plaats gehad van goederen, welke van geringe waarde waren.

De eigenaar verdacht zijn eigen bediende van het feit de diefstallen te hebben gepleegd, doch deze ontkende en elke aanwijzing ontbrak.

Ten einde zich te ontdoen van zijn gevoel van verdachtmaking, liet de eigenaar op Zaterdag, den 9en September 1922, den dorpsgeestelijke roepen en werd aan den bediende uitgelegd, dat, als hij zich niet medeplichtig en onschuldig gevoelde, hij zeker geen bezwaar zou hebben den zuiveringseed af te leggen.

Met wederzijdsch goedvinden werd daarna de eed afgenomen.

De eigenaar was nu tevreden gesteld en de bediende behoorde dus niet tot de dievenbende, zegt de schrijver.

Doch is zulke eene eigenmachtige afdoening van zaken wel overeenkomstig de bestaande voorschriften en in staat aan de diefstallen, die aan de politie ontglippen, een einde te maken, vraagt hij?

Had de eigenaar der ontvreemde goederen de justitie van den plaats gehad hebbenden diefstal niet op de hoogte moeten brengen?

Het had toch kunnen gebeuren, dat de politie wel aanwijzingen had kunnen vinden, waardoor de bemoeienis van den bestolene verder zou zijn uitgeschakeld.

De schrijver weet niet, of de eedsaflegging met medeweten van de politie h eft plaats gehad, doch

zeker is, dat zij op dat tijdstip niet aanwezig was.

Had zij plaats met medeweten van de politie, dan volgt zij eene slechte taktiek, aangezien zij, even goed als ieder ander, weet, dat geen enkele dief voor het afleggen van een eed terugschrikt.

Wist zij er niets van af, dan is het gebeurde in perceel 10 van den Boeboebakweg het bewijs, dat het publiek niet bijzonder vertrouwen in het beleid der plaatselijke politie kan stellen.

Dit is niet in het algemeen belang.

Behalve dat men plaats gehad hebbende misdrijven verzwijgt, streeft men er ook naar om zijn eigen rechter te zijn, hetgeen verboden is.

Ontvoering van vrouwen.

Men leest zoo dikwijls van ontvoering van vrouwen uit Ned.-Indië, die naar Singapore en Hongkong worden gebracht en daar in publieke huizen worden opgenomen.

Het begin van die ontvoering heeft, zegt de verslaggever in de „Sinar Hindia" van 13 September 1922, gewoonlijk plaats in de personentreinen op Java, waarin tal van vrouwen hebben plaats genomen, waaronder ook inlandsche vrouwen, die van den verkoop van waardevolle sarongs en van preciosa's haar werk maken.

Het zijn de alleen reizende jonge vrouwen, die in den regel het eerst het slachtoffer worden van die handelsvrouwen, die beginnen met een praatje te maken, het doel der reis vragen en daarna de schoone handelswaren laten zien, waardoor elke vrouw wordt geboeid.

Een fraaie sarong wordt op den schoot gelegd van de aangesprokene en als deze dat kleedingstuk niet afwijst, dan volgt weldra contant geld, van *f* 100 tot *f* 150 toe, dat aangeboden wordt.

Dan worden besprekingen gehouden over een toekomstig huwelijk, het bedrag in geld dat zij ontvangen zal en hoe goed zij het zal hebben en dan is het einde, dat de vrouw met de handelaarster medegaat.

Door deze laatste geheel in de war gebracht, weet het slachtoffer niet wat haar te wachten staat aan het station, waar zij gedwongen wordt uit te stappen en dan schijnbaar liefdevol ontvangen wordt door eene handlangster van de handelaarster.

Somtijds wordt zij dan naar een dorpsgeestelijke gebracht, voor wien zij in het huwelijk treedt of wel komt zij in een bordeel terecht in het buitenland, waarheen zij is gebracht.

De verslaggever acht het nemen van strenge maatregelen tegen dezen ernstigen toestand hoogst noodzakelijk en vraagt of de tram- en spoorbesturen, door het uitoefenen van een behoorlijk toezicht door het begeleidend personeel in de wagon, daartegen niets kunnen doen.

Waar een wil is, is ook wel een weg te vinden en de kosten van wat meerder toezicht kunnen toch niet veel bedragen en een bezwaar daartegen zijn.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het lot van den Chineeschen en Javaanschen werknemer in Ned.-Indië.

Aan dit onderwerp wijdt de „Perniagaän" van 2 en 3 October 1922 een hoofdartikel, onder het hoofd „Arbeidsinspectie", waaraan het navolgende is ontleend.

Groot, zegt de schrijver, is het aantal klachten in Ned.-Indië geweest, dat het Europeesch bestuur ontving over de bejegening, welke de contractarbeiders ter Oostkust van Sumatra van de zijde der planters aldaar ondervonden.

Voor de Indische Regeering was die toestand de aanleiding om den Dienst der Arbeidsinspectie in het leven te roepen en op die wijze den contractwerkman te beschermen en te trachten de bestaande misstanden uit den weg te ruimen.

Het onderwerp is vele malen in de nieuwsbladen en ook daarbuiten in periodieken enz. behandeld, doch men komt, na lezing daarvan, ten slotte tot de conclusie, dat de resultaten van den arbeid der Arbeidsinspectie de humanisten niet hebben kunnen bevredigen.

Hij verwijst, in verband met die verklaring, naar de uitvoerige rede, die destijds het lid der Tweede Kamer, de heer Schaper, heeft gehouden bij gelegenheid van de behandeling der Indische Begrooting, n.l. Afdeeling II, Departement van Justitie, waaruit bleek, dat zijn gemoed in opstand kwam bij het vermelden van de wreede buitensporigheden, waaraan de contractkoelies van de zijde der planters ter Oostkust van Sumatra blootstonden, om daarna de vraag te stellen of sedert wel eenige verbetering van de geschetste toestanden is ingetreden.

Die vraag kan niet in gunstigen zin worden beantwoord en het schijnt wel, zegt de schrijver, dat er ook niet veel neiging bestaat om verandering in de bestaande gebrekkige toestanden te brengen, in aanmerking genomen het feit, dat herhaaldelijk in de nieuwsbladen nieuwe moorden en aanvallen op de assistenten van de ondernemingen ter Oostkust van Sumatra worden vermeld.

Het is het gebruik, beweert hij, dat de werkgever de schuld van die misdaden werpt op den werknemer en dat hij het laat voorkomen alsof de assistent het onschuldige slachtoffer is van zijne trouwe plichtsvervulling.

Over het algemeen genomen is, zoowel de Chineesche als de Inlandsche werknemer, nederig van aard en een persoon, die zich in het geheel niet op den voorgrond stelt, doch, wanneer hij als een beest wordt bejegend door den Westerling, dan is het te verklaren dat hij opstandig wordt, buiten zichzelf geraakt en in den toestand van mata-glap allerlei misdrijven begaat en op die wijze zijn drift moet bekoelen.

Naar schrijvers' meening zal, zoolang de poenale sanctie door de Indische Regeering in bescherming wordt genomen, de Chineesche en Inlandsche werknemer in den toestand van slavernij blijven verkeeren en kan men niet verwachten dat een einde zal komen aan het plegen van moorden en aanvallen op de assistenten der ondernemingen ter Oostkust van Sumatra.

Tot zoover gaat de meening van den schrijver in de „Perniagaän", die zich „Be-be" teekent en de oorzaak van de onveiligheid voor de assistenten op de ondernemingen ter Oostkust van Sumatra blijkbaar zoekt in het behoud van de poenale sanctie.

Het doel van zijn schrijven zal derhalve zijn eene poging te doen om die poenale sanctie ingetrokken te krijgen, zonder daarbij echter te bedenken, welke nadeelige gevolgen aan zulk een maatregel, die de belangen van werkgever en werknemer raakt, zijn verbonden.

De praktijk eischt nu eenmaal de handhaving van die instelling, die zich heeft aangepast aan de toestanden, zooals deze zich ter Oostkust van Sumatra hebben ontwikkeld en die, bij intrekking, een gansch andere orde van zaken in het leven zou roepen, hoogst waarschijnlijk tot schade van allen.

Wil men de veiligheid van de assistenten ter Oostkust van Sumatra eenigermate beter verzekeren dan thans, dan zoeke men zulks in het streven naar eene behoorlijke, oordeelkundige en menschwaardige bejegening van den werknemer door den werkgever, die, met eenig psychologisch inzicht gewapend, bij de toepassing van de voorschriften, de noodige zelfbeheersching en tact heeft te ontplooien.

De taak van den assistent ter Oostkust van Sumatra is zeker dikwijls zeer moeilijk.

Staande tusschen de geldelijke belangen der aandeelhouders van de onderneming, die ten deele ook de zijne zijn, en den niets bezittenden, buitenlandschen, lang niet altijd physiek krachtigen werkman, op wien geen verhaal bestaat in geval van plichtverzuim, wil men toch tot zulke resultaten komen, dat aan de geldschieters behoorlijke winst verzekerd wordt.

Doch deze correcte opvatting van plichtsvervulling moet zich aanpassen aan de veranderde tijdsomstandigheden, die de vroegere wijze van contrôle uitoefenen en het toebrengen van lichamelijke kastijdingen aan de werknemers niet meer toelaten.

De behoorlijk onderlegde, physiek krachtige, ondernemende jonge Nederlander, die als assistent op eene onderneming ter Oostkust van Sumatra zijn geluk gaat beproeven, zal zelf geleidelijk ook wel inzien, dat de vroegere zoo dikwijls gespeelde rol van blank-officier als afgedaan moet worden beschouwd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniale Studiën.

Inhoud der December-afl. Decentralisatie bij administratieve rechtspraak, door Mr. Dr. H. Westra. — De komende Bestuurshervorming (vervolg), door N. W. van Hartingsveldt. — De pepercultuur ter Oostkust van Atjeh, door K. A. James. — Indisch grondrecht en de stadsuitbreiding, door Mr. A. J. G. Maclaine Pont. — De verdediging van Nederlandsch-Indië in verband met den financieelen nood der kolonie, door Dr. W. Feuilleton de Bruijn.

De rubriek Persoverzicht bevat o.m. De oorzaken van den ongunstigen toestand der Indische schatkist. — Het einde der ethische periode. — De Ned.-Indische spoorwegen. — Mijnwezen. — De haven van Semarang. — Verder nog rubrieken Wetgevende kroniek en Boekbespreking.

Ned.-Indië op de a.s. Jaarbeurs te Utrecht.

Op de in Maart a.s. te Utrecht te houden 8e Nederlandsche Jaarbeurs zal de Afdeeling Ned.-Indië weder iets geheel nieuws te zien geven. In eene inzending van de Afdeeling Tropische Hygiëne van het Koloniaal Instituut zal Prof. van Loghem een beeld geven van hetgeen door hygiënische maatregelen, enz. in Ned.-Indië is bereikt. In de verkeerszaal komt een groote reliefkaart van den zeebodem van Ned.-Indië, door het Departement van Koloniën in bruikleen afgestaan, een model van een stoomschip van de Java-China-Japanlijn, terwijl door een trein van meer dan 40 wagens den bezoekers een beeld gegeven zal worden van den jaarlijkschen uitvoer van Oost-Indië en van de verhouding van de verschillende uitvoerartikelen tot elkaar; duidelijk zal men daardoor kunnen zien, welk gedeelte van de productie aan de rietsuiker, aan de petroleum, aan de tabak etc. te danken is.

De B. E. N. I. S. O. komt voor den dag met een bijzonder instructieve reliefkaart van de suikerfabriek Poerworedjo met haar naaste omgeving van woningen voor Europeesch en inlandsch personeel, dessa's, openliggend rietterrein, terrein met volwassen riet, sawah, spoor- en decouvillebanen, irrigatie-systeem, enz. Op een kaart van Java is aangegeven de totale sawah- en tegallan-oppervlakte en het kleine gedeelte daarvan, dat door de rietcultuur in beslag wordt genomen, terwijl draden van die verschillende deelen naar cijfers loopen, welke aangeven de sommen, die door elk hunner aan belasting zijn opgebracht. Prof. van Bijlert te Wageningen heeft op zijn verzoek aan den B. E. N. I. S. O. een viertal levende rietstoelen van 2 oude en 2 allernieuwste variëteiten toegezegd. Hoe zeer de opbrengst aan suiker per oppervlakte-eenheid in de verschillende productie-landen uiteenloopt, toonen een aantal kubussen van suikerklontjes, waarvan elk het aantal grammen suiker per M^2. aangeeft; gelijk men weet, staat Java in die rij bovenaan.

Voorts zal de Indische afdeeling een belangwekkende inzending bevatten van Ned.-Indisch hout, van rottan, en een interessante verzameling van met latex bereide papiersoorten, etc. (In- en Uitvoer van 14 Febr. 1923).

De Indische Mercuur.

No. 7. Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 12. Destillatieproeven van aardrubber. — Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in het jaar 1922 (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Verslag van de werkzaamheden van den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid over het jaar 1921. — Uitbreiding van de cocacultuur in Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Rechts- en belastingwezen, zoomede de overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft eene opgave van recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en bodemvraagstukken.

Sluyters' Monthly. Jan. 1923.

Th. Fevrell, the Consul-General for Sweden at Batavia, gives in this issue a short review of the 3rd Annual Fair

which took place at Bandoeng in September of last year. — K. O. Moe, the superintendent of the Luzon Agricultural School at Munoz, continues his series of articles on agricultural education in the Philippine Islands. — P. A. Hill, also from Munoz, gives a second „Romantic bit of Philippine history". — A drawing of the entrance to the Kraton at Djocjakarta by J. Poortenaar, has been inserted with Mr. G. G. van der Kop's article. — In „A city of color", L. G. Blockmann, an American journalist, gives his observations on Bangkok and Siamise life. — The article „Road building in the island of Sumatra" has been compiled from information supplied by the Department of Public Works at Weltevreden. — R. C. Bennett writes a article „The Philippine horse".

Indië's Financiën en Staatkunde.

In het jongste Nr. van Economisch-Statistische Berichten eene beschouwing van den hr. S. Ritsema van Eck, met als uitgangspunt de bekende Nota van Prof. Mr. M. W. F. Treub. Schr. is van meening, dat de tendensen der huidige koloniale politiek de eigenlijke oorzaak zijn van de hooge fiscaliteit en van de bedenkelijke methoden om middelen voor den openbaren dienst te vinden. Steeds moet worden herhaald — zegt de hr. R. v. E. — dat de huidige koloniale staatkunde in strijd is met de structuur van het Indische staatswezen, ook op oeconomisch gebied, en zoolang als die staatkunde wordt gehandhaafd, zoolang is het uitgesloten dat, ook op financieel gebied, een bevredigende toestand wordt bereikt. Het draaglijke belastingstelsel zal niet komen vóór een nieuwe koloniale politiek is aanvaard.

Verslag 1e Internationaal Missiecongres.

Van 25 tot 29 Sept. 1922 werd in Utrecht het eerste Internationaal Missiecongres gehouden, waarbij afgevaardigden van verschillende (ook vroeger vijandelijke) landen bij elkander waren in het belang der R. K. Missieactie. Veel van hetgeen door de inleiders op dit congres werd gezegd is waard in breeder kringen door te dringen dan in Utrecht bereikt konden worden. Dat was de reden waarom de Priester-Missie-Bond in Nederland besloot, ondanks de groote financieele bezwaren, toch een congresboek uit te geven, waarvan een ex., samengesteld door Mgr. A. Hermans en Kap. A. de Wit, voor ons ligt.

Voor zoover de in dit boek verzamelde talrijke redevoeringen op Indië betrekking hebben, laten we hier de titels volgen. Artikel 123 van het Reglement op het beleid der Regeering van Ned.-Indië, door Dr. J. G. C. Vriens. — De Missie op Java, door ir. L. J. M. Feber. — Een groet van Katholiek Java aan Nederland, door den Javaanschen Priesterstudent Adrianus Djajasepoetra. — Het kan het onderwijs de Missie dienen? door Pr. F. van Lith. — De nood van de Inlandsche vrouw in Ned. Oost-Indië, door Mej. A. Kloppenburg.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 46. Huisvesting in Indië (vervolg), door N. — Luchtfotografie in Indië (slot), door luitenant Feenstra (met interessante uit de vliegmachine genomen foto's). — Weerwolverij in Oost-Indië, door C. (vervolg). — Eigenaardige gebruiken in den veehandel, door H. 't H. — Indische herinneringen. VII. Stille kracht? door M. A. van der Lijke.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 28. De verzending van fruit en groenten in de koelruimte van schepen en treinen, door J. van Baalen. — Tuinbouw ter Oostkust van Sumatra, door J. A. Bange. — De waarde van melasse als handelsproduct, door H. E. Weitkamp. — Het succes van de rubber-restrictie in Malakka. — Practische onderzoekingen over carbolineum, door W. D. — Gedroogde bananen. — Veldrattenbestrijding (op Java). — De dierenwereld uit des planters naaste omgeving (vervolg). — Beschouwingen naar aanleiding van eene medische studiereis in Oost-Azië, door A. de Waart. — Het Algemeen Suikersyndicaat in 1921. — Het uitvoerrecht op rubber. — Koffie-selectie, door Dr. H. R. M. de Haan. — Het Rubber-proefstationwezen in West-Java, door W. de Vos. — Nogmaals iets over kampong-(thee)blad en de opkoop daarvan, door A. J. Doorman.

De Hindia Poetra herboren.

Blijkens eene aankondiging in het jongste Nr. van Minerva, is het tijdschrift Hindia Poetra herboren, thans als tweemaandelijksch orgaan van de Indonesische Vereeniging (niet dus, als voorheen, van het Indonesisch Verbond van Studeerenden, dat tegenwoordig een eigen rubriek heeft in het studentenweekblad Minerva).

Behalve een voorwoord van de redactie brengt het eerste Nr. drie artikelen: De economische positie van de Indonesische grondverhuurders op Java. — Waarom Nederland en Indië bij elkaar moeten blijven (een kritiek op de voordracht met dezen titel van Dr. Koningsberger). — Hooger onderwijs en bezuiniging.

De Ingenieur.

In het Nr. van 10 dezer mededeelingen over het jubileum van ir. J. Th. Gerlings, die den 1en Febr. den dag herdacht waarop hij 25 jaar geleden was opgetreden als directeur van verschillende stoomtrammaatschappijen op Java.

Het Nr. van den 17en bevat den geïllustreerden tekst eener voordracht van dr. ir. J. K. van Gelder over het bedrijf der Banka-tinwinning en zijn nieuwste ontwikkeling. De Gouvernements-tinwinning op het eiland Banka is niet alleen een van de grootste bedrijven in Ned.-Indië, maar van zoodanigen omvang, dat het ook naar Europeeschen maatstaf gemeten tot de zeer groote moet gerekend worden, want het aantal werkkrachten er bij werkzaam bedroeg in de laatste jaren niet minder dan 23.000 tot 25.000 man, waarvan 3000—4000 vrije werklieden en de overigen contractanten.

Ind. Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. 1923, No. 1. Wederom het vraagstuk van de beperking der bewapening, door P. — Opmerkingen over de voorloopige gevechtshandleiding, door E. J. P. S. — Mededeelingen omtrent den Geneeskundigen Dienst bij het Fransche leger aan het Westfront, door A. Hasskarl Medenbach. — Voorposten, door M. R. H. Calmeijer. — Daginvloeden voor de Artillerie, door R. N. de Ruijter van Steveninck. — Enz.

Verder bevat dit Nr. een uitvoerig overzicht van de Nov.-afl. van het Orgaan der N.-I. Off. Vereeniging en van de Nov.-Dec.-afl. der Ned.-Ind. Verlofsofficier, waarvan de uitgave met die afl. wordt gestaakt.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Dec. 1922. Over instervingsziekte bij hevea, door J. Gandrup. — Over de voor- en nadeelen van occulatie-aanplantingen van hevea, door Dr. W. H. Arisz. — Onderzoekingen over de physiologische beteekenis van caoutchouc voorkomende in de melksapvaten van hevea brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Het gebruik van latex-gewichten bij veldproeven, door J. Grantham. — Bestrijding van streepkanker, door J. G. J. A. Maas.

The writing of Malay.

In 1920 publiceerde Dr. W. Perret een boekje, getiteld: Peetickay, an essay towards the abolition of spelling. Deze „Peetickay-transcriptie", volgens Dr. Eijkman te Amsterdam „the egg of Columbus", is naar de meening van den hr. Pownall zeer goed toe te passen bij de Maleische taal. In een brochuretje van zijn hand, getiteld als boven en gedagteekend Banjoewangi, March 1922 (onlangs verschenen bij W. Heffers te Cambridge), toont hij dit aan, o.a. met een Maleische vertaling van het Evangelie van Markus IV, 1—9 en VII, 6 in Peetickay-spelling.

Catalogus Kunstnijverheid Palembang.

De aandacht zij alsnog gevestigd op den catalogus van eene verzameling van voorwerpen van kunstnijverheid uit de hoofdstad Palembang en de landstreek Pasemah Lebar. De tentoonstelling dezer verzameling, bijeengebracht door den hr. C. J. Batenburg, heeft plaats gehad door de zorgen van het Zuid-Sumatra-Instituut te Amsterdam, midden Dec. 1922—midden Jan. 1923.

Hoewel deze catalogus als zoodanig zijn actualiteit heeft verloren, mag er alsnog op worden gewezen, omdat in een zeer interessante inleiding belangrijke mededeelingen voorkomen over de geschiedenis en het maatschappelijk leven van de Palembangers. Door die inleiding is de catalogus van blijvende beteekenis.

* * *

Reize aan Hitoe's kust (met ill.), door T. V. (De Aarde en haar Volken, Jan. 1923).

La Banque de Java, par O. J. A. Collet. [Un dividend de 166 p.c.]. (Revue Economique Internationale, Janvier '23).

L'Empire sumatranais de Çrivijaya, par G. Ferrand. [Zeer uitvoerige historische studie]. (Journal Asiatique, 11e Série, Tome XX, 1922, bl. 1 en 162).

Additions to our knowledge of the Bornean flora, by E. D. Merrill. (The Philippine Journal of Science, Dec. '22).

Tapioca production in the Netherlands East Indies (with illustrations). (Netherlands Indies Review, Febr. '23).

Ervaring en onderzoekingen op het gebied van watermeters in Ned.-Indië, door Dr. J. Versluys. (Water en Gas, 16 Febr. '23).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1923, No. 1 en 2. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Naar en in tropisch Nederland. Aardrijkskundig leesleerboek over Ned. Oost-Indië, door J. W. Croes. II. Java. Met ill. (Rijswijk, Blankwaardt en Schoonhoven).

Van een kleinen Papoea, door A. Hoog, met medewerking van Jonkvr. H. B. de la Bassecour Caan. (Leerboek voor school en huis). Met ill. (Arnhem, H. ten Brink).

De komst van Treub (critische beschouwing). (De Planter, 18 Jan. '23).

Suriname.

We hebben de vorige week geen verslag kunnen geven van de behandeling van de Surinaamsche begrooting in de Tweede Kamer en zullen daarop niet terugkomen. Alleen willen wij nog aanteekenen, dat in den heer IJzerman een krachtig strijder voor Suriname is opgestaan, die de voetsporen drukt van zijn partijgenoot, den heer van Kol.

En nog dit: de berucht geworden ƒ 3000.— ten behoeve van het werk der Rockefeller Foundation zijn door een soort van stuivertje wisselen behouden. Het zou dan ook meer dan ergerlijk geweest zijn, als het armzalige bedrag niet ware gered.

* * *

„Suriname" van 12 Januari vermeldt uit het jaarverslag 1922 van genoemde Foundation het volgende:

„In het afgelopen jaar werden 11.708 personen onderzocht, w.o. 249 blanken (2.5 pCt.), 1809 personen van het zwarte ras (15.5 pCt.), 9545 creolen en andere personen van het bruine ras (81.6 pCt.), 37 van het gele ras en 23 roodhuiden. Niet minder dan 11.371 personen, d.i. 97 pCt., werden bevonden te lijden aan de ziekte. Van deze personen ondergingen 10.601 (93.2 pCt.) de eerste kuur.

„Opvoeding in deze richting is de hoofdvoorwaarde voor een doeltreffende campagne", zegt het rapport en het behoeft geen betoog, dat de kommissie alle pogingen in het werk gesteld heeft om de bevolking met het gevaar van de ziekte bekend te maken. Waar mogelijk hield zij mikroskopiese demonstraties van larven en eieren der ankylostomen. Lezingen werden gehouden over dit onderwerp, geïllustreerd met lantaarnplaatjes, terwijl gedurende het derde kwartaal van het afgelopen jaar de vertoning van het film „Unhooking the hookworm" onschatbare diensten bewees in het belang van de kampagne.

Ook werd lektuur in het Hollands, Neger-Engels, Hindostaans en Javaans gedistribueerd aan de bewoners der onder behandeling zijnde streken, terwijl vooral onder de Javanen, die zich aanvankelijk niet wilden laten behandelen, bijzondere zorg besteed werd om de belangstelling in het werk van de kommissie op te wekken, hetgeen ten slotte als geslaagd kan worden beschouwd.

Het percentage van de personen, die weigerden zich aan de zes kuren te onderwerpen, bedroeg slechts 2.2 pCt.; 0.5 pCt. weigerde volstrekt zich te laten behandelen, terwijl 4.2 pCt. der onderzochte personen om mediese redenen niet behandeld werd.

In haar jaarverslag komt de kommissie terug op haar aandringen, dat ook zijdens het Bestuur krachtige maatregelen genomen worden om de gezondheidstoestand te bevorderen en eens verkregen verbetering te handhaven."

Tot zoover het blad. Onzerzijds twee vragen: Ziet onze regeering niet in dat zulk een strijd tegen de ziekte boven onze krachten gaat en dat alleen een machtig lichaam als de Rockefeller Foundation dien kan aanbinden en volhouden?

En ten tweede dit: is er geen middel om personen, die de behandeling weigeren en dus een gevaar zijn voor hun omgeving, tot rede te brengen, b.v. door bedreiging met afzondering? Er zijn grenzen aan de burgerlijke vrijheid.

* * *

Overal in de tropen bindt men den strijd aan tegen de ziekten.

In *„Wetenschappelijke Bladen"* van November 1922 vonden wij, vertaald uit de *American Review*

of Reviews van September, een artikel van Roy Nash: *„Brazilië bij het eeuwfeest zijner onafhankelijkheid"*, waaruit wij het volgende overschrijven:

......„Doch belangrijker dan deze overwinningen is de veldtocht, die gedurende de laatste vijf jaren tegen den haakworm gevoerd wordt — belangrijker, omdat de haakworm *alle* barrevoets gaande bewerkers van den grond in alle deelen van Brazilië, behalve in de hooglanden van *Rio Grande do Sul*, besmet. Het voorname probleem, om den landbouwarbeid tamelijk loonend te maken, vindt zijn zwaartepunt in den oorlog tegen deze ingewandswormen. Dat Brazilië dit erkent, blijkt uit de beschikbaarstelling, verleden jaar 1921, van 2.3 millioen dollars door de federale en staatsregeeringen voor den landelijken gezondheidsdienst, die nu in iederen staat der republiek, behalve *Piauhy, Goyar* en *Sergipa*, aan het werk is. Vijf jaar geleden bracht een bekwame Braziliaansche geneeskundige het land in rep en roer door te verklaren: „Brazilië is een groot hospitaal!" Heden kan niemand zeggen, dat Brazilië de bedreiging niet begrijpt en geen krachtige wetenschappelijke maatregelen neemt om die vreeselijke aanklacht niet langer te verdienen. Malaria wordt bestreden, zooals de gele koorts en de haakworm bestreden zijn en door de hoofden der Openbare Gezondheidsdiensten is besloten, dat de modderhutten, die den vreeselijken drager der Chagasziekte herbergen, den weg op moeten der stilstaande, door muggenbroedplaatsen verpeste poelen."

* * *

Meermalen hebben wij de aandacht gevestigd op het verschijnsel, dat van hieruit naar Suriname gezonden ambtenaren, wanneer zij de menschen hebben leeren kennen en waardeeren, het land en hun werkkring lief krijgen. Zoo'n ambtenaar is b.v. Dr. Stahel, die zijn professoraat te Wageningen opgaf om naar Suriname terug te keeren. In *„De West"* van 16 Januari vinden wij nu de beschrijving van het afscheidsmaal, door de planters aan den vertrekkenden heer Huizinga, Directeur van de Surinaamsche Bank, oud-directeur van den landbouw in Suriname, aangeboden. De heer Huizinga geeft zijn betrekking op, omdat hij daarin geen bevrediging vindt. De eerste spreker op het afscheidsmaal, de heer Welle, sprak de hoop uit, dat de heer Huizinga het voorbeeld van Dr. Stahel zou volgen en weder terugkeeren in de kolonie, een wensch die ook door volgende sprekers werd uitgesproken.

In zijn antwoord uitte de heer Huizinga een woord van hartelijken dank voor de van zoovele zijden ontvangen hulp en vriendschap. Tal van banden binden hem aan de kolonie en waar men zoo goed was den wensch te uiten, dat hij zal terugkeeren naar Suriname, verklaart hij zijnerzijds gaarne, dat een eventueele terugkeer geheel zou strooken met zijn eigen verlangens.

* * *

Wij vernemen, dat het Departement van Koloniën het voornemen heeft een met verlof hier vertoevenden Surinaamschen landbouwleeraar, die in Suriname veel studie heeft gemaakt van vruchtencultuur, naar Spanje te zenden, om daar een studie te maken van de sinaasappelcultuur. Wij juichen dit voornemen, welks uitvoering slechts een luttel bedrag zal kosten, zeer toe. Daar deze cultuur ook voor de kleine landbouwers geschikt is, heeft men hier te doen met een algemeen belang. Het is dus wijs beleid van den Minister van Koloniën de opdracht te verstrekken.

* * *

Uit *„De West"* van 9 Januari de beide volgende berichten:

„In Demerara zijn eenige honderden Britsch-Indiërs (vroegere immigranten, die teruggekeerd waren naar hun land) voor eigen rekening aangekomen. Van deze gelegenheid hebben zeven Britsch-Indiërs, die vroeger in Suriname waren, gebruik gemaakt om terug te keeren naar Suriname. Vier stapten af in Nickerie, de andere kwamen door naar Paramaribo."

* * *

„De heer Sital Persad, hoofdtolk van het Immigratie-departement, is 9 Januari juist 41 jaren in de kolonie. Hij maakt er geen feest van, doch daar het 40ste jaar van zijn verblijf onopgemerkt was voorbijgegaan, voelden velen de behoefte den verdienstelijken ambtenaar te feliciteeren."

* * *

De Koningin heeft *f* 500 geschonken voor het noodlijdende schoolwerk der Evangelische broedergemeente te Suriname.

* * *

In *„Het Vaderland"* van 9 Februari het verslag van een bijeenkomst in de Duinoordkerk, waarbij de heeren H. M. Bielke, zendeling, en de oud-Gouverneur Staal gesproken hebben over het werk der Evangelische Broedergemeente in Suriname.

„Bij het uitgaan van de kerk — aldus de verslaggever — werd met open schaal gecollecteerd voor het Hernhutterswerk. Er werd flink geofferd, maar er moet, dunkt ons, een nationale beweging op touw worden gezet, opdat de sympathieke afgezant zoo spoedig mogelijk met de noodige *f* 120.000.— naar Suriname kan terugkeeren."

Curaçao.

Een West-Indische Kalender?

Op 10 Februari l.l. ontvingen wij een zich noemende „West-Indische Kalender". Het groote aanstonds opvallende verschil met de vroegere W.-I. kalenders is, dat alleen Maart een plaatsje uit de kolonie Curaçao bevat en wel van de Breedestraat in Willemstad. Wie in goed vertrouwen ongezien zoo'n kalender besteld heeft, kan daardoor teleurgesteld zijn, en het debiet van deze overigens sympathieke uitgave zal er schade van ondervinden.

Wat de inlichtingen omtrent Curaçao aan de achterzijde betreft, merken wij nogmaals op, dat de ontvangst- en uitgaafcijfers vanaf 1918 niet ontleend kunnen zijn aan „door den Nederlandschen Wetgever vastgestelde koloniale rekeningen", omdat die van 1917 de laatste is.

Het heeft ons getroffen, dat onder „post en telegrafie" niet vermeld is de mogelijkheid van „uitgestelde" telegrammen.

Onder de „pers" ontbreekt *The Dutch Windward islands Times* en wordt de indruk gevestigd alsof *Voz di Pueblo* en *De Volksstem* verschillende bladen zijn.

In het hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft dr. M. Alvares Correa al geruimen tijd geen zitting meer voor de groep „Ned. Antillen".

Met vette letters wordt meegedeeld, dat de cijfers over 1921 „ter bespoediging van deze uitgave" (sic) door het Departement van Koloniën beschikbaar gesteld werden. De uitvoercijfers, waarde en hoeveelheid, had men echter met inbegrip van het derde kwartaal 1922 in *de Cur. Crt.* kunnen vinden, en die van de scheepvaart over de eerste 11 maanden 1922 o.a. in de *Amigoe di Curaçao* en als men nog één week gewacht had, dit over het heele jaar.

Nieuwe middelen.

Ingediend is het ontwerp eener verordening tot heffing eener belasting op openbare vermakelijkheden, alleen op het eiland Curaçao. De belasting zal 10 pCt. bedragen; de opbrengst wordt geraamd op *f* 3600.—. Deze belasting kwam niet voor onder de voorstellen der belastingherzieningscommissie.

Een nieuwe stadswijk.

Onze stad blijft zich aan den zelfkant maar steeds uitbreiden. Toch niet in diezelfde mate als de behoefte naar uitbreiding bestaat. Gebrek aan geschikte bouwgrond is daar de voornaamste reden van. Een sprekend voorbeeld levert daarvoor de vroegere woeste terreinen van *Domi* aan de Noordzijde van den Rooden Weg, die in de laatste jaren bijna geheel zijn volgebouwd voor een groot gedeelte zelfs met zeer nette huisjes.

Een denkbeeld, dat ons reeds lang op de tong brandde, zal nu door het Gouvernement worden uitgevoerd. Het uitgestrekte terrein van *Mundo Nobo*, aan de Zuid-zijde van dienzelfden weg, dat vroeger als proefveld voor de Sisalcultuur dienst deed, maar sinds vele jaren zijn beteekenis als zoodanig geheel verloren heeft, zal nu door het Gouvernement in kleine perceelen als bouwgrond verkocht worden. Ook een gedeelte van de nabijgelegen gronden van *Charro* zal voor hetzelfde doel gebruikt worden. Een stratenplan wordt geprojecteerd. Meer naar achteren zal nog een derde voetbalveld naast de twee reeds bestaande worden aangelegd.

(*A. d. C.*)

Snelverbinding met New-York.

Misschien is het sommigen lezers opgevallen, dat het s.s. „Carna", van den *Kon. West-Indischen Maildienst*, dat op Vrijdag 17 November van New-York vertrok, reeds den 26 d.a.v. alhier arriveerde, dus na een reis van *slechts 9 dagen*, terwijl de vorige schepen 12 tot 13 dagen gebruikten.

Dit verschil ontstond hierdoor, dat de „*Carna*", alvorens in de Venezolaansche havens te lossen, eerst Curaçao aanliep, zoodoende Willemstad tot tweede *loshaven* makende (Port-au-Prince is de eerste). Thans is besloten, dat alle vrachtschepen, die zooals bekend is om de 14 dagen van New-York vertrekken, voortaan deze nieuwe route zullen volgen.

Het s.s. „*Flora*", dat New-York 1 dezer verliet, wordt hier dus 10 December verwacht. Van hier vertrekt de „*Flora*" naar La Guaira en Puerto Cabello, om, alvorens naar Maracaibo te gaan, Curaçao opnieuw aan te doen, voornamelijk terwille van kustpassagiers en lading van hier naar Maracaibo.

De handel, die hare goederen over deze K. W. I.-lijn voortaan dus binnen 10 dagen in haar bezit kan hebben, zal van deze nieuwe verbetering zeker wel weten te profiteeren. *A. d. C.*

Estelle.

De gouvernementsschoener *Estelle* is ten slotte voor niet meer dan *f* 8000.— verkocht.

Zeevaartkundige Cursus.

Met 9 leerlingen is de nieuwe cursus geopend.

Het geschenk voor de Koningin.

Van een stadion is niets kunnen komen volgens een bericht in de *Amigoe*, omdat het ingezamelde geld geheel ontoereikend is. Men wil het nu doen met een sportpark, bestaande in een voetbalterrein naast het bestaande, een net eenvoudig huis, in te richten voor wasch- en kleedkamer, daarnaast een cantine met stoelen en groote prieelparasols voor betalende bezoekers. De onkosten zijn begroot op *f* 6500.—. De Koningin zal er wel blij mee zijn.

De Commandant van het garnizoen.

Majoor van Roggen mag nog 1 jaar langer in de kolonie blijven.

Koloniale Raad.

La Cruz deelt mee, dat in de vacature-H. Statius Muller op de aanbeveling geplaatst zijn de heeren E. S. C. de Veer Abrahamsz en C. H. Jonckheer Jr.

Scheepvaart.

La Cruz geeft de volgende cijfers van ingekomen schepen:

1919	1294 zeil-	en 384	stoomschepen
1920	1066 „	„ 578	„
1921	1172 „	„ 890	„
1922	1241 „	„ 1182	„

Als dat eens waar was!

La Cruz van 27 Dec. 1922 schrijft in een terugblik op het oude jaar:

„Curaçao gaat vooruit, het gaat in de richting van geldelijke onafhankelijkheid van het moederland, het gaat naar de autonomie... De Koloniale schatkist is vol geld en zeker zal de belastingherziening waarmee de Koloniale Raad thans bezig is, zooveel geld in het laadje brengen, dat wij onze eigen uitgaven zullen kunnen betalen zonder verdere hulp van Holland."

Uit den Verren Vreemde.

De rassenverhouding in Kenya.

'tIs al weer een tijdje geleden, dat wij spraken over de tegenstelling tusschen Brit en Indiër in Kenya, de Britsche kolonie in Oost Afrika. Eigenlijk moest daar een derde partij meespreken, die van de inboorlingen, maar 't staat er evenals elders, zoo, dat de vreemde kolonisten het zoo druk hebben over eigen en wederkeerige rechten, dat om gelijkheid van rechten voor de oorspronkelijke bewoners heelemaal niet gedacht wordt.

De Indiërs hebben oude rechten, zij hebben ook veel voor de ontwikkeling van 't land, speciaal in de lage streken, gedaan. De Britten blijven zich echter als de eerste rangs kolonisten beschouwen, die de Britsch-Indische immigranten wel toleeren, wel recht van leven en handelen gunnen, maar alleen als tweede rangs kolonisten.

En uit de hooglanden, waar zij als groot-planters de wegwijzers zijn geweest, wenschen zij de Indiërs geheel te weren.

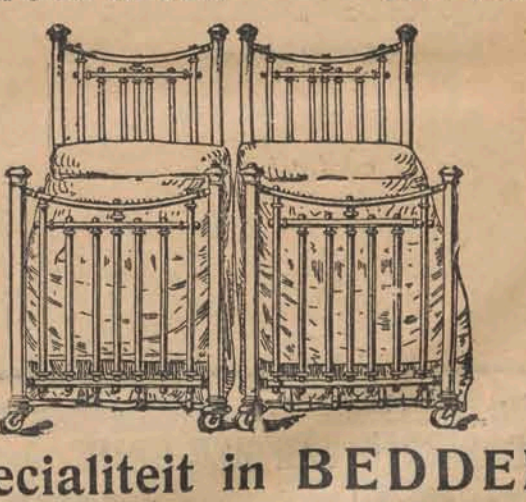
De oplossing van deze kwestie blijft uiterst moeilijk, zij bestaat, zooals wij weten, ook in andere deelen van het groote Britsche rijk, in Zuid-Afrika, Australië, Canada. Nu het streven tot bevordering van de saamhoorigheid van de verspreide deelen van het empirium, tegenwicht moet vormen voor den ijver tot afscheiding, die zich hier en daar teekent, wordt aan de prikkeling van de Indiërs een beteekenis gegeven, die veel verder reikt dan het plaatselijk belang der Kenya gebeurtenissen zelf.

De laatste mailberichten uit Br. Indië waren vol ontboezemingen over Kenya. In de zitting van de wetgevende vergadering te Delhi, van een maand geleden, werden de grieven, verwachtingen en wenschen der Indiërs sterk naar voren gebracht en daar werd aangedrongen op een bepleiten van hun belangen door de Indische regeering bij de regeering te Londen.

Volgens die bladen, welke den toestand in Kenya met de meeste kalmte bekijken en weergeven, zijn het slechts eenige Engelschen, die zich met hand en tand verzetten tegen het verleenen van gelijke rechten aan Indiërs en Europeanen en die met krasse maatregelen dreigen, indien toegegeven wordt aan desbetreffende eischen. Het meerendeel der Europeanen zou geen bezwaar hebben tegen de gelijkstelling, maar zou zich door de minderheid laten overbluffen. Op de laatste Londensche Rijksconferentie werd de gelijkwaardigheid van allen, die Britsche onderdanen zijn, in het geheele Rijk principieel aangenomen, maar tevens werd de regeling van deze materie verklaard er een van internen aard te zijn voor elk zelfstandig gouvernement. Kenya moet 't dus zelf uitmaken.

Volgens nadere berichten uit Engelsche bron schijnen de Indiërs in Kenya besloten te hebben geen belasting te betalen, indien het kiesrecht hun onthouden blijft. Het bestuur dier kolonie heeft getracht een middenweg te vinden. 't Heeft het oordeel van de vertegenwoordigers der Indische gemeenschappen gevraagd over een ontwerp, waarin algemeen kiesrecht voor de meerderjarige Indiërs wordt verleend, doch slechts in de verhouding van 1/10 der bevolking. De immigratie zou geheel vrij zijn, alsook het recht tot vestiging, met uitzondering echter van de Higlands- die voor de Europeanen gereserveerd worden.

Hoe het oordeel van de Indiërs hierover zal luiden, werd

nog niet gemeld, maar de verzetspartij der blanken heeft al te kennen gegeven, met een dergelijke regeling geenszins genoegen te nemen.

Vermoedelijk zal men nog hee. lang aan het zoeken blijven en intusschen door loven en bieden trachten de zaken gaande te houden.

Nog eens over rassenverhouding, maar nu dicht bij huis.

Bij de verhalen over den intocht der Fransche troepen in verschillende plaatsen in het Roergebied, kwamen ook beweringen voor van het daarbij aanwezig zijn van zwarte troepen. Van Fransche zijde is dit ten stelligste tegengesproken en heeft men zich over de daarin opgesloten Boche-beschuldiging erg boos gemaakt. Die verbolgenheid had zich echter niet slechts over beweringen van Duitsche afkomst uit te spreken.

L'Oeuvre, een echt Fransch tijdschrift, gaf, kort vóórdat de nieuwe Fransche invasie begon, een overzicht van de samenstelling van 't leger, dat toen aan den Rijn stond, opgemaakt door generaal Verraux. Daarin werd onder de legerafdeelingen het 1e regiment „de chasseurs malgaches" genoemd. Hierover is de schrijver heftig aangevallen in La Dépêche Coloniale van 11 Januari '23 in een artikel van Michel Larchain, dat „Het einde van een legende" is getiteld en onder het opschrift in sprekende letters nog vermeldt: „Er is geen enkele neger bij het leger aan den Rijn. Dit is een waarheid, die noodig herhaald dient te worden." Uit het artikel zelf blijkt dan, dat den 1en November 1921 het vermelde regiment de chasseurs malgaches, dat te Spier in garnizoen gelegen had, opgeheven is. De jagers zijn verdeeld over verschillende koloniale regimenten en behooren thans tot de garnizoenen van Strasburg, Cherbourg, Brest en Landerneau. Ook is, zelfs sedert twee jaren, geen enkele Senegaleesche tirailleur meer in het Rijnland, verzekert de Schr. Generaal Verraux kan dus een groote onnauwkeurigheid begaan hebben en hij heeft dan verdiend op de vingers getikt te worden, maar uit het hier voorafgaande is toch ook 't een en ander te lezen, dat ons in ander opzicht opmerkenswaardig lijkt.

In de geuite verontwaardiging ligt een schuldbesef opgesloten van de vroegere legering van zwarte troepen in het bezette gebied, waar zij zich vertegenwoordigers voelden van den zegevierenden dwingeland. Tot kort geleden wilde men in Frankrijk van eenig schuldbesef niet hooren.

En als Michel Larchain aan 't slot van zijn artikel schrijft „Mocht generaal Degoutte Senegaleesche- en Malgache soldaten noodig hebben om het Rhurgebied te bezetten, dan weet hij waar ze te vinden: Frankrijk huisvest er een 30.000-tal", dan ligt hierin een miskenning van het verschil tusschen den zwarten soldaat in het bevriende- en dien in het bezette gebied, miskenning, die dan tevens een terzijdezetting van alle hiermede rechtstreeks en middellijk verband houdende factoren in zich sluit.

Maar van algemeen en neutraal standpunt beschouwd, kan mede het leggen van zwarte troepen in Fransche garnizoenen bedenkelijk worden geacht. In Frankrijk zelf is gewezen op de verkeerde gevolgen van het eenigszins langdurig verblijf van soldaten van zoo geheel andere opvattingen, begrippen en kleur in Fransche garnizoensplaatsen. Dit werd niet alleen ten opzichte van Afrikanen uitgesproken, maar ook ten aanzien van Amerikaansche negers en van geelkleurige Aziaten.

Teekent de tegenstelling tusschen zwart en blank zich uit den aard der zaak het sterkste, men zou verkeerd doen door de kwestie der zwarte troepen tot de zóó donker gekleurden te beperken, in beginsel bestaat zij evenzeer voor de vertegenwoordigers van andere rassen, die men tot nu toe in zekeren eerbied voor den blanke had willen houden.

De gele bezetting, der Indo-Chineezen, die het Rijnland en de bezette landen nog niet verlaten heeft, wordt door velen niet minder verafschuwd dan voor de zwarte het geval was, en die *Schmach Europas* ligt daarin ook niet minder opgesloten. Thans heeft b.v. Duren in de Rijnprovincie nog gele bezetting. Ik las niet lang geleden over de legering van Spahis te Trier, in diezelfde provincie, de meesten Berbers, Arabieren van gemengd Spaansch bloed.

De eischen der bezetting van het Ruhrgebied dringen Frankrijk zoozeer tot aanwerving van soldaten in zijn overzeesch gebied, dat het er vooralsnog wel niet over zal denken de recruteering van deze hulptroepen te staken en evenmin over een terugroepen van de bruine en gele afdeeling uit Duitschland.

Die noodzaak is, nu het eenmaal tot de dwangpolitiek besloten heeft, zijn verontschuldiging. Maar de gevolgen, die het voor Frankrijk en zijn bezittingen in Afrika en Azië, maar ook voor de rassenverhoudingen in de geheele wereld, aan het gebruik van gekleurde troepen in het overwonnen Europeesche land verbonden weet, heeft 't dan toch eigenlijk mede te overwegen, als het de balans opmaakt van zijn dwangmethode tegenover Duitschland.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Utrecht:

Vrijdag 9 Febr. trad voor de afdeeling Utrecht en Omstreken als spreekster op met het onderwerp „Indische Oerbosschen", mevrouw C. J. Rutten—Pekelharing uit Utrecht.

Aan de hand van zeer schoone lichtbeelden, vertelde spreekster het zelf doorleefde, zelf ervarene in de Indische oerbosschen, waarheen zij haar echtgenoot vergezelde, die als petroleum-geoloog vele jaren in Borneo en de Molukken doorbracht.

Een dankbaar applaus van het talrijk opgekomen publiek, dat met de meeste aandacht de boeiende voordracht had gevolgd, beloonde de spreekster, de moedige, koene reizigster, die vaak door bosschen is getrokken, waar vóór haar geen enkel Europeaan den voet had gezet, voor haar leerrijke rede.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. W. Stam, Luttik-Oudorp 29C, Alkmaar, als contractwerkman;

A. P. H. Tonneijck, Spoorstraat 21, Gennep, als onderwijzer;

G. P. P. van Ommen, Brinkgreverweg 21, Deventer; L. Zuidema, te Eenrum; N. C. J. Voerman, Beeklaan 375, Den Haag; J. C. Veenemans, No. D 148, Winterswijk; A. L. Solfers, Antwerpschestraat 45, Bergen op Zoom; J. H. Colenbrander, te Dinxperlo, allen als controleur 2e klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

Mutaties van 14 tot 21 Febr. 1923.

Nieuwe Leden.

D. F. W. Boes Lutjens, Notaris, Den Haag, Charlotte de Bourbonstraat 1, *f* 5.

T. A. der Kinderen, oud-Adm. Tji-Assem- en Pamanoekanlanden, Den Haag, Emmastraat 180, *f* 5.

J. M. L. Lotz, Architect Leeraar M. O., Voorburg, Laan van Middenburg 44, *f* 5.

Afschrijven.

A. Hommes, Onderoff. N.-I. L., Nijmegen, van Langeveldstraat 29.

G. Muys, Onderoff. N.-I. L., Amsterdam, Lindestraat 34.

Ch. L. M. Speckens, Amsterdam, 1e Hugo de Grootstr. 16 II.

Adresveranderingen.

Mr. K. Fauser, Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West", van: Solo naar: Djokdja.

Mej. W. van Hoorn, Oosterbeek, van: Weverstraat 117 naar: Mariaweg 9.

P. L. Meurs-Gerken, ingenieur, Nijmegen, van: Slichtenhorststraat 100 naar: Oranjesingel 60.

H. J. Bussemaker, Burgemeester van Malang, Den Haag, van: Louise de Colignystraat 22 naar: van Bleiswijkstr. 56.

G. W. Beijer, Den Haag, van: Korte Houtstraat 14B naar: Korte Houtstraat 17.

Mevr. M. Kessler-de Lange, van: Den Haag, Bezuidenhout 73, naar: „Stolphout", Stoeplaan te Wassenaar.

K. W. K. Leeksma, 1e Luit. Inf., van: Heemstede, Prinsessekade 50, naar: Bandoeng, D. v. O.

D. Lamers, Onderw. 1e kl., van: Den Haag, Snelliusstr. 48, naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.

E. G. Th. Maier, oud-Resident, van: Den Haag, Schuijtstraat 129, naar: Djokdja, p/a. W. H. M. de Riel, Lodji Ketjil.

J. A. Melger, Stationscommies S.S., van: Den Haag, Obrechtstraat 491, naar: Weltevreden, Hoofdbureau S.S.

M. K. Perk, wd. Inspecteur P.T.T., van: Den Haag, Ant. Heinsiusstraat 79, naar: Weltevreden, Djamboelaan 1.

V. L. A. Razoux Schultz, Ingenieur W. en E., van: Den Haag, Reinkenstraat 70, naar: Weltevreden, D. v. B.O.W.

Mr. R. J. M. Verheijen, Subst. Officier van Justitie, van: Weltevreden, Dep. v. Just., naar: Batavia.

J. H. Heijl, Landbouwconsulent Dep. L. H. en N., van: Koeta-Radja naar: Amsterdam, Rozengracht 237, p/a. Ochsendorf, *f* 5.

J. J. M. A. Popelier, Ass.-Resident, van: Bojolali naar: Den Haag, Wilhelminastraat 15, *f* 5.

G. C. A. A. van den Wijngaard, O.-I. Predikant m. v., van: Ambon naar: Utrecht, Oude Gracht 158, *f* 5.

D. C. Prins, Hulpprediker, van: Soerabaija, van Hogendorplaan 43, naar: Modjowarna (res. Soerabaija).

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren *f* 1,50, noenmaal *f* 0.75 en diner *f* 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0 25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0 25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op **Java.**
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, resid. Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** uur en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in Moderne Talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Zweedsche Gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.